СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ X. | Олифантъ, Па. Четверъ 24-го Цвѣтня 1902. | Число 17. и 18.

ВОСКРЕСЕНІЄ ХРИСТОВЕ
після Євангелий.

Первого ж дня тиждня приходить Мария Магдалина в ранці, як ще було темно, до гробу, і бачить, що камень одвалено від гробу.

Біжить тоді, і приходьть до Симона Петра та другого ученика, котрого любив Ісус, і каже їм; Узято Господа з гробу, і не знаемо, де положено його.

Вийшов тоді Петр і другий ученик, і прийшли до гробу.

Бігли ж обидва разом, і другий ученик побіг скоріщ Петра, і прийшов первий до гробу.

І нахилившись бачить, що лежить полотно, та не ввійшов.

Приходить тоді Симон Петр слідом за ним, і ввійшов у гріб, і видить. що лежить полотно.

А хустка, що була на голові його, не з полотном лежала, а осторонь звита, на одному місци.

Тоді ж увійшов і другий ученик що прийшов первий до гробу, і видів, і вірував.

Ще бо не знали писаня, що мае він з мертвих воскреснути.

Пійшли тоді ученики знов до себе.

Мария-ж стояла перед гробом плачучи знадвору; як же плакала, нахилилась у гріб.

І видить двох ангелів у білому сидячих, один у головах, а один у ногах, де лежало тіло Ісусове.

І кажуть вони їй: Жено. чого плачеш? Каже їм: Бо взято Господа мого, і не знаю, де положено його.

І, промовивши се, обернулась назад, і видить Ісуса стоячого, та й не знала, що се Ісус.

Рече їй Ісус: Жено, чого плачеш? кого шукаеш? Вона, думаючи, що се садівник, каже йому: Добродію, коли ти виніс його, скажи мені, де його положив, і я його візьму.

Рече їй Ісус: Марие. Обернувшись вона, каже йому: Гавуні, чи то-б сказати: Учителю.

Рече їй Ісус: Не приторкайсь до мене: ще бо не зійшов до Отця мого; а йди до братів моїх, та скажи їм: Я схожу до Отця мого і Отця вашого, Бога мого і Бога вашого.

Приходить Мария Магдалина, звіщаючи ученикам, що бачила Господа, і що він се промовив їй.

Як же був вечір дня того, первого на тижни, як двері були замкнені, де зібрались ученики задля страху Жидівського, прийшов Ісус та й став посередині, і рече їм: Упокій вам.

І, се промовивши, показав їм свої руки, і бік свій. Зраділи тоді ученики, побачивши Господа.

(Йоан XX.)



Нема Єго тут; устав бо, як казав.

Після ж вечера субітнього, як почало свитати в одну із субіт, прийшла Мария Магдалина та друга Мария подивитись на гріб.

І ось трус великий став ся: ангел бо Господень, зійшовши з неба, прийшов, відкстив камінь від дверей, і сів на нім.

Був же вид його як блискавиця, і одежа його біла як сніг.

Од страху ж його затрусились ті, що стерегли його, і стали наче мертві.

Озвав ся ж ангел і рече до жінок: Не лякайтесь, знаю бо, що Ісуса роспятого шукаете.

Нема його тут: устав бо, як казав. Ідіть подивіть ся на місце, де лежав Господь.

І хутко вертайтесь і скажіть ученикам його, що встав із мертвих, і ось попередить вас у Галилею; там його побачите: Ось я вам сказав.

І, вийшовши хутко від гробу із страхом і великою радостию, побігли сповісти ти учеників його.

Як же йшли вони сповіщати учеників його, аж ось Ісус зустрітив їх, глаголючи: Радуйте ся. Вони ж приступивши обняли ноги його, і поклонились йому.

Тоді рече до них Ісус: Не лякайтесь; ідіть сповістіть братів моїх,щоби йшли в Галилею; і там мене по бачать.

(Мат. XXVIII.)

Первого ж дня тиждня, вельми рано, прийшли вони (жінки) на гріб, несучи що наготовили пахощі, і другі з ними.

Знайшли ж камінь відкочений від гробу.

І ввійшовши не знайшли тіла Господа Ісуса.

І сталось, як здуміли сь вони від сього, ось два чоловіки стояли перед ними в шатах ясних.

Як же полякались вони і нахилили лице до землї, рекли до них: Чого шукаете живого між мертвими?

Нема його тут, а встав. Згадайте, як він промовляв до вас, ще бувши в Галилеї, глаголючи: Що мусить Син чоловічий бути виданим у руки чоловіків грішників, і бути роспятим, і третого дня воскреснути.

І згадали слова його, і вернувшись од гробу, сповістили про се все одинадцятьох і всіх інших.

Була ж Мария Магдалина, та Іоанна, та Мария Яковова, і інші з ними, що оповідали перед апостолами се.

І явились перед ними яко видумка слова їх, і не поняли віри їм.

Петр же вставши побіг до гробу; і нахилившись побачив тільки полотно, що лежало. і пішов, сам у собі дивуючись тим, що сталось.

І ось двое з них ішло того ж дня на село, зване Емаус, гоней з шістьдесять од Єрусалиму.

І розмовляли вони між собою про все те, що стало ся.

І сталось, як розмовляли вони та перепитувались, і сам Ісус наближившись ішов з ними.

Очи ж їх були вдержані. щоб не пізнали його.

Рече ж до них: Що се за речі, про котрі розмовляете між собою йдучи. та сумуете?

Озвав ся ж один, на імя Клеопа і каже де него: Хиба ти один захожий у Єрусалимі, і не знаеш, що стало ся в йому сими днями?

І рече їм: Що ж таке? Вони ж сказали йому: Про Ісуса Назарянина, що був муж пророк, сильний ділом і словом перед Богом і всім народом, як видили його архиереї та князі наші на суд смертний і роспяли його.

Ми ж уповали, що се він, що мае збавити Ізраіля; а до всього того третий се день іде сьогодні, як се стало ся;

тільки ж і жінки деякі з наших налякали нас, бувши рано при гробі, і не знайшовши тіла його, прийшли оповідуючи, що явлене ангелів бачили, котрі глаголють, що він живий.

І пійшли деякі з наших до гробу, і знайшли так, як і жінки казали; його ж не бачили.

І рече він до них: о безумні і ліниві серцем вірувати всьому, що промовили пророки!

Чи не мусів се терпіти Христос і ввійти в славу свою?

І, почавши від Мойсея і від усіх пророків, виясняв їм у всіх писаннях про него.

І наближились до села, куди йшли, і він зробив, ніби хоче йти далій.

Вони ж удержували його, кажучи: Зостань ся з нами: бо вже надвечір, і нахилив ся день. І ввійшов, щоб зостатись із ними.

І сталось, як сидів він за столом з ними, взявши хліб, благословив і переломивши подав їм.

Ім же відкрились очи, і пізнали вони його; і став ся він невидимий їм.

І казали вони один до другого: Хиба ж се серце наше не горіло в нас, як промовляв до нас у дорозї, і як роскривав нам писання?

І, вставши тієї ж години, вернулись у Єрусалим і знайшли згромаджених одинадцять, і тих, що були з ними, як говорили: Що встав Господь справді і явив ся Симонові.

І росповіли вони, що сталось у дорозї, і як пізнали його в ламанню хліба.

Як же се вони говорили, сам Ісус став посеред них, і рече їм: Упокій вам.

Вони ж. полякавшись і перестрашившись, думали, що духа бачать

І рече їм: Чого стривожились? і чого думки встають у серцях ваших?

Дивіть ся на руки мої і ноги мої, що се сам я. Доторкайтесь мене і вбачайте; бо дух тіла і костей не мае, як бачите, що я маю.

І, се глаголючи, показав їм руки і ноги.

Ще ж як не поняли вони віри з радощів та дивуъ лись. рече їм: Маете що їсти тут?

Вони-ж йому подали риби печеної частину та медового стільника.

І взявши їв перед ними.

(Лука XXIV.)

Після сього явив ся знов Ісус ученикам на морі Тивериядському, явив ся ж так.

Були в купі Симон Петр та Өома, на прізвище Близняк, та Наөанаїл із Кани Галилейської, та сини Зеведееві. та інших учеників його двое.

Каже їм Симон Петр: Пійду риби ловити. Кажуть вони йому: Підемо й ми с тобою. Вийшли та й улізли зараз у човен; і не піймали тієї ночи нічого.

Як же настав уже ранок, стояв Ісус на березї; та не знали ученики, що се був Ісус.

Рече тоді їм Ісус: Діти, чи маете що їсти? Відказали йому: Ні.

Він же рече їм: Закиньте невода з правого боку човна, го й знайдете. Закинули ж, і вже не здоліли його витягти задля множества риби.

Каже тоді ученик той, котрого любив Ісус, Петрові: Се Господь. Симон же Петр, почувши, що се Господ, підперезавсь (бук бо нагий), та й кинувсь у море.

Інші ж ученики човником приплили: (бо недалеко були від землї, а локот за двісті), тягнучи невода рибою.

Скоро вийшли на землю, бачать розложений жар, а на йому рибу і хліб.

Рече їм Ісус: Принесіть риби, що вловили тепер.

Уліз же Симон Петр, та й витяг невід на землю повен риби великої, сто і пятдесят і три; і хоч стільки її було, не порвав ся невід.

Рече їм Ісус: Ідіть обідайте. Ніхто ж не важив ся з учеників спитати його: Хто ти еси? знаючи, що се Господь.

Приходить тоді Ісус і бере хліб, та й дае їм, і рибу так само.

(Йоан XXI.)

ВСѢМЪ ЧИТАТЕЛЯМЪ И ПРІЯТЕЛЯМЪ НАШИМЪ ЖЕЛАЄМЪ ЗЪ НАГОДЫ ВОСКРЕСЕНІЯ ХРИСТОВОГО — ВЕСЕЛЫХЪ СВЯТЪ И СПОВНЕНЯ ВСѢХЪ ВАШИХЪ ЗАДУШЕВНЫХЪ БАЖАНЬ!

Выдавцѣ „Свободы.“



Слѣдуюче число „Свободы“ выйде зъ причины святъ допервa 8. мая.

НЕ АНАРХІСТ.

Недавно сему всї ґазети печатанї рускими буквами, (крім »Свободи«), трубіли на алярм, що о. Ів. Ардан небезпечний чоловік, що він буцїм то мав похвалювати чин Чолґоша, що забив президента Мікінлея. Ту саму вість пущено послїдними часами і в анґлийскі ґазети (мабуть за згодою бискупа, що викляв о. Ардана). Писалось там, що о. Ардан анархіст, чоловік небезпечний для держави, а такого треба знищити за всяку цїну. Цїлею сеї писанини було відвернути симпатії американьскої читаючої публики, понижити о. Ів. Ардана, враз з ним его товаришів по званю, а що найголовнїйше наш руский нарід, котрий узнае працю тих людей і йде за ними. На ті підлі і нїкчемні інсинуациї о. Ів. Ардан відповів в анґлийскій часописи „The Scranton Republican" з дня 16. апріля с. р. Відповідь его річева і скромна, що цїлковито характеризуе о. Ів. Ардана, як чоловіка честного в цїлім того слова значіню, що не знае жадних крутарств, а йде за голосом совісти, за правдою, а тим самим стоїть на сторожи прав нашого руского народа в Америцї.

Спростоване о. Ів. Ардана в перекладї звучить так:

„До редактора: The Scranton Republican",

Пане: Позвольте менї додати кілька фактів до вашої статї „Commends Czolgosz", що можуть бути цїкавими для ширшого загалу.

Істория моеї екскомунїкациї есть така:

Дня 14. фебруара, 1902, я написав бискупови Гобенови такий лист: „Позваляю собі попросити вас приказати вимазати мое імя зі спису католицких сьвященників вашої епархії. Сей крок роблю по зрїлій розвазї..."

Дня 24. фебруара 1902 р. я одержав у відповідь на мій лист письмо від епископа Гобена, де можна вичитати таке: „Я був занятий важними справами і тому не міг вам відповісти на ваш лист з дня 14. с. м., в котрім ви доносите менї, щоб вас вимазати з поміж католицких сьвященників моеї епархії. Наслїдком того, що ви попали тепер в схизму, повідомляю вас, що я звільняю вас від сьвященничих обовязків в тій епархії та що ви вилучені з одної, сьвятої, католицкої і апостольскої церкви Ісуса Христа. Менї прикро, що причини, які ви подали що до свого кроку, не вартні образованого чоловіка, а суть радше доказом загальної утрати віри, викликаної читанем протестантских і анархістичних книжок. Сподїюсь, що нічим гіршим".

Дня 2. марта в недїлю католицкі сьвященники скрентоньскої епархії читали такий лист епископа Гобена з більше або менше обдуманими додатками:

„Всеч. Отче! З жальом повідомляю вас, що о. Ів. Ардан, грецко—руский сьвященник з Олифант, Па. зістав нинї виключений з одної, сьвятої, католицкої і апостольскої церкви Ісуса Христа. Повідомїть своїх людей і остережіть їх, щоб они цїлковито не мали з ним нічо до дїла, або з его церквою в релїґійних справах. Свого часу скрита оборона анархізму появилась в його ґазетї „Свободї" і для того прошу перестеречи ваших людей, щоб варували ся сеї переворотної науки, котра е не католицка, і не американьска.

Десь в половинї марта 1902 р. кількохъ мешканцїв міста Олифант, котрі з виімком кількох не суть членами греко-катол. церкви в Олифант, пішли до епископа Гобена в Scranton і одержали від него таке письмо: „Поздоровлене до всїх греко-католиків в Olyphant, Pa: В письмі о. Ів. Ардана з дня 14. фебруара 1902 р. жадае згаданий сьвященик вимазаня его зі спису католицких сьвящеників. З тої причини я відобрав ему власть і екскомунїкував его листом з дня 22. фебруара 1902 р. В наслїдок сего він вже не мае більше права, яко католицкий сьвященик відправляти Служби Божої, анї удїляти сьв. Тайн, а всїх вірних католиків остерїгае ся зносити ся з ним в згаданих справах. Они повинні зневолити его, аби відкликав те що написав, або най опустить церков і парафіяльний дім."

З повисшого кождий може ясно бачити, що бискуп Гобен в листах до мене і до греко-католиків в Олифантї подае причину моеї екскомунїкациї зовсїм ясно, але не робить сего в листах висланих католицким попам своеї диецезиї, що мали бути читані в костелах. В тих листах він зовсїм не подае причини моеї екскомунїкациї, але кладе притиск на мій буцїм то анархізм.

Я не есьм анархістом і біскуп Гобен знае о тім дуже добре. Він знав все о статях, що буцїм то містили в собі скриту оборону анархізму і були друковані в „Свободї" таки тодї, коли они були видруковані, т. е. посьлїдної осени. Він нїколи не жадав від мене їх відкликаня.

По перший раз була подана вість о моїм нїби то анархізмї в американьских ґазетах доперва в шість тижднїв по тім як я зістав екскомунїкований і не послухав бискупских розказів. Чому так пізно? Єсли статї публиковані в „Свободї" не були анархістичні послїдної осени тодї, коли я ще був з бискупом Гобеном в добрих відносинах, то они не можуть бути анархістичні і тепер, коли я зовсїм зірвав з бискупом Гобеном. Єсли-ж они були анархістичні послїдної осени, то чому-ж не було опубликовано о тім скорше?

Дотично тих статей, скажу, що я нїколи не похваляв дїла Чолґоша, бо вірю, що насильство есть злом в яких небудь обставинах. Я буду старати ся, як тілько менї час позволить, поінформувати американьску публику докладнїйше о тім предметї, а на тепер нехай вистарчить се, що я як людина, не приписую собі неомильности, але вірю в отверте і сьміле висказуване своїх поглядів, а если помилю ся, буду лишень вдячний, если менї хто покаже в чім мій блуд."

Російські
ЗВІРСТВА НА ГРАНИЦЇ ХІН.

На лївім березї ріки Амура в азийській Росиї лежить місто Благовещенск, столиця амурської области, котре перед початком звістної хинської війни мало 38.000 мешканцїв. Против Благовещенска, на правім березї Амура лежить хінське місточко Сахалян. Перед війною оба сї сусїдні міста жили в приязних відносинах і вели з собою оживлену торговлю.

Аж після заверухи в Пекінї та замордованя німецького посла Кетелера (все те дїялось лїтом 1900 р.) почалось між обома містами мале напружене. Та мимо чутки, що в Сахалянї відбуває вправи хінське військо, вислано все російське військо з виїмком одної компанії піхоти і сотнї козаків до Хабаровска. І тут як раз почало ся... На 30 верст від Благовещенска, йдучи долї Амуром, лежить хінське місточко Айґун. Попри те місточко перепливало 12. липня 1900 р. російське військо. Хінська залога, що була в Айґунї, пустила його в супокою, лиш до послїдного корабля, на котрім була амуниция, почала стрїляти і змусила його до повороту.

Отся подія заворушила уми в Благовещенску. На зазив ґубернатора амурської области, ґенерал ляйтнанта Ґрібского, зійшла ся міська рада на надзвичайне засїдане, щоб порадити ся, як беречи місто перед ворогом. На тім засїданю сповістив Ґрібский, що у него була депутация Хінцїв, замешкалих в Благовещенску, з запитанем, чи не було-б лучше, аби хінські піддані завчасу забрали ся з російської области. Та він їм відповів, аби нічим не журили ся, бо правительство великої російської держави нікому не позволить напаствувати мирних чужинцїв.

По полудни 14. липня 1900 р. (засїдане міської ради було того самого дня перед полуднем) почало хінське військо з Сахаляну стрілянину, котра наробила в Благовещенску вправдї богато переполоху, але дуже мало дїйсної шкоди.

Тут треба сказати, що в самім Благовещенску і в околици жило богато Хінцїв та Манджурів, великих купцїв, малих торговельників, ремісників, слуг та зарібників. В містї мали вони свій округ, де навіть всї будови носили хінський характер і тому ся часть міста називалась хінським округом. Много Хінцїв та Манджурів жили там спокійно десятками лїт, віддаючи своею працею людям чималі услуги. Бо треба знати, що всї вони були дуже пильні, дуже мало вимагаючі, а жили так тихо та спокійно, що нїхто не мав причини на них жалувати ся.

Але серед низшої верстви російського населеня не мали вони нїколи великих симпатий. Російска товпа ненавиділа їх як чужинцїв, котрі все і скрізь заховували свою народну відрубність, і як небезпечних конкурентів в зарібках.

З тих то причин, а також з дикости, яка в кождім народї найде ся, лучало ся незрідка, що і в мирних часах напаствували Росияни Хінцїв без найменшої причини. Особливо чимало дісталось їм після оголошеня мобілїзациї, д. 23. червня 1901 р. Купи пяних резервістів, котрих підчас жнив покликано до військової служби, нападали по вулицях Благовещенска на Богу духа винних Хінцїв тай товкли їх, викрикуючи: „Через вас, проклята худобо, відорвали нас від працї і родини і гонять на смерть"! В наслїдок таких нападів военний ґубернатор видав був навіть проклямацию, в котрій строго заборонив напаствувати Хінцїв.

Конець кінцем Хінцї, віряючи запевненям найвисшої місцевої власти та її представителя ґубернатора Ґрібского, лишили ся в Благовещенску, числом кілька тисячь голов. Та незабаром довелось їм сего дуже жалувати...

Вже 14. липня 1900 р., коли товпа почала тїкати перед вистрілами Хінцїв від берега Амура в середину міста, дістало ся Хінцям чимало, а вечером кількох Хінцїв забито на гладкій дорозї. Компетентні особи говорили, що забивати Хінцїв порадили таки полїцейські урядники, боячи ся, аби вони не підпалили в ночи міста. Думали також, що між Хінцями в Благовещенску находять ся Боксери. В наслїдок того появила ся думка, що против Хінцїв в Благовещенску та околици треба підприняти строгі міри. Холоднокровні та розумні люди вважали достаточним, тих Хінцїв, за котрих заручать Росияни — а таких було би найшло ся дуже богато — лишити під опікою Росиян, а решту зібрати в одно місце і там держати під доглядом, але місцеві власти присудили інакше.

Другого дня бомбардованя Благовещенска почали ходити по домах козаки та пішї полїцейські і розпитуватись за Хінцями, говорячи, що вони мусять зібрати їх разом і віддати під полїцийний арешт. Не прочуваючи нічого доброго, хотїли російскі мешканцї затаїти Хінцїв і ховали їх по пивницях і таких іньших кутах, але се їм не зовсїм удавало ся, бо звичайно злі сусїди доносили про се полїциї, а тодї вже треба було конче Хінцїв видати. Така процедура тревала кілька днів.

Годї описати пригноблене Хінцїв, коли їм говорено, що вони мусять іти на полїцию. Прощаючи ся зі своїми господярями, з тими, що старали ся їх сховати, віддавали їм до перехову свої річи, свої гроші, часом просили, аби сему або тому за них довг віддати, а іноді й цїлі склепи лишали на їх опіку: А відходячи питали ся з сумом: „Чи будуть нам стинати голови?"

І не ошибались, нещасні, бо всіх їх в страшний спосіб помордовано. Кілька верст за Благовещенском находить ся над Амуром козацька оселя. Туди гнали перед сходом сонця козаки і полїцейські кілька тисячів Хінцїв: старцїв, калїк, хорих, жінок і дїтей. Хто не міг іти, того забивали козаки таки по дорозї. Один з Хінцїв, повномочник великої хинської торговельної фірми, Лї-Ва-Чан, не хотів іти, домагаючись, аби його повели до ґубернатора, котрий дав слово хінській депутациї, що Хінцям нічого не стане ся, але замість до ґубернатора вислали його козаки таки на дорозї на тамтой сьвіт.

Оттак пригнали козаки нещасних Хінцїв над беріг Амура тай казали їм іти в воду. А Амур в сім місци е над 500 метрів широкий і мае струю, а средств до перевозу не було нїяких. Між Хінцями запанував страшний переполох. На колїнах, з простягненими руками, декотрі хрестячи ся, (бо були між ними і християни!), просили бідаки, аби їх так не губити. Деякі прирікали, що приймуть християнську віру... Але все даром. Твердосердні козаки, сповняючи прикази свого начальства, гнали їх кольбами, баґнетами і шаблями в воду, а хто не хотів іти, того на місци забивали. Дїяли ся при тім страшні сцени.

Ось тут гонять в воду чоловіка, жінку і двое малих дїтей. Обое родичі привязують собі по одній дитинї на плечі і пробують переплисти Амур, але незабаром покривае їх студена хвиля... А там просить мати своїх катів, аби бодай її дитинї дарували житє і взяли її до себе, але нїхто не слухае материних просьб. Мати лишае дитину на березї, а сама йде в воду. За хвилю вертае, бере дитину на руки, йде з нею над воду і знов вертае... Сего було козакам за богато і вони на місци забивають маму і дитину.

Лиш кільком Хінцям, найсильнїйшим і найзручнїйшим пливакам удалось доплисти майже до хінського берега, але тут поцїляла їх козацька кулька...

Оттак »додержав« ґубернатор Ґрібский свого слова. Сам порадив Хінцям лишити ся в містї, а в два дни опісля видав устний приказ „виекспедиювати хінських підданих до Хін"!..

Коли в містї довідали ся про ту „експедицию", настало загальне обурене. Люди хотїли запротестувати в який небудь спосіб, але як се зробити в деспотичній Росиї і то ще в часї, коли в Благовещенску оголошено военний стан?! За найменьший протест судив би сейчас военний суд! І тому все мусїло притихнути, лиш дехто своїм впливом старав ся запобічи, аби такі звірські сцени бодай не повторяли ся.

Лиш завдяки таким заходам остав ся в живих найвизначнїйший хинський купець Юн Дга Сан, котрий був членом звістної хінської депутациї. Його виратоване коштувало його суму гроша, який пожерла полїция та ріжні впливові особи, а при тім всїм прийшлось йому тілько витерпіти, що заявив, що як би був знав, яка гірка доля його жде, то волів би згинути в амурських хвилях.

Одна висока дама, панї Макаева, просила ґубернатора, з котрим особисто знала ся, аби даровано житє молодому Хінцеви, її слузї, котрий її родинї вчинив добра чимало. На се відповів ґубернатор: „Що, якийсь Хінець?! — і повів пальцем по шиї. А коли панї Макаева просила далї і сказала, що той Хінець хоче перейти на християнство, відповів Ґрібский, що анї арештоване анї освободжене Хінцїв зовсїм до него не належить. Говорив він так тому, бо хотів всю вину за ту кроваву „експедицию" звалити опісля на своїх підвластних. Панї Макеева пішла просити за своїм слугою також до архиерея, на колїнах благала його, аби позволив Хінцеви вихрестити ся, однак сей „проповідник християньскої любови" відповів, що не треба так побивати ся за якимсь там Хінцем...

На тій „експедициї" найлїпше вийшла полїция і всякі іньші „патріоти", котрі голосили, що в хінських домах найдемо богато оружя — значить ся, Хінцї готовили ся до бунту, — а шукаючи за тим оружем, обловляли ся ті панове хінським добром.

По тій „експедициї" почали плисти долї Амуром безчисленні маси хінських тїл. Ґенерал ґубернатор амурської области Ґродеков сповістив про сей факт найвисші власти в Петербурзї в той спосіб, що — мовляв — Хінцї кидають своїх убитих і ранених в ріку і таких трупів начислено сорок.

Очевидно, що завдяки російській цензурі годї було й ґазетам писати правду про се звірство. Місцева ґазета „Амурская Область" помістила про се ще доволї різку статю, (хоч правда, аж на пятий день!), з котрої проскочило дещо і в столичні ґазети, а другий місцевий орґан „Амурская Газета", мала на стілько безличности, що подала звістку, буцїм то „виделено Хінцїв, мешкаючих на російській териториї і предложено їм переїхати на хінський бік." А яка се була „їзда", се звістно з висше описаного.

Доперва з початком сего року, отже майже в два роки по катастрофі, проскочили в европейскі ґазети докладнїйші звістки про се нелюдське звірство російського правительства, котрого головою е „миротворець" — цар Микола II., той самий, що дав почин до мирового конґресу в Гаґї. Один з наочних сьвідків сего „подвигу" російского правительства подав про се докладну звістку в социялістичній науковій ґазетї „Neue Zeit", за котрою й ми переповіли про се насильство над безборонними людьми, поповнене на порозї 20-го столїтя, насильство, якого не допускали ся навіть татарські орди.

А ви, братя, американські Русини, читайте се і роздумуйте, до якого то раю, під якого царя-батюшку манять вас вашї цареславні опікуни. Читайте, навчайте ся, а коли цареславні зачнуть вам вихвалювати Росию з її порядками, з її царем та з її кнутопоклонною вірою, то киньте їм в очи слова Шевченка:

»І звір того не зробить дикий,
що ви, бючи поклони,
з братами дієте...«

М. Л.

Дописи.

З Winnipeg, Man., Canada.

Сумні наслїдки поведеня нашої рускої молодїжи і еї моральности чим раз більше дають видїтись в Канадї. Хто приїхав передше, той мав нагоду придивити ся, як минувшими роками почали їхати до Канади нашї молодики і як культурно они виглядали, коли опинили ся в Віннїпеґу. Котрі приїхали з родичами, поїхали на фарми, позабирали собі »гомстета«, ходять по зарібках і починають ґаздувати. Зовсїм противно дїлають тоті, котрих родичі лишились в старім краю, або котрі їх уже не мають. Такі ідуть до роботи, заробляють центи і назад вертають до Віннїпеґу, де пристроївшись як найлїпше, заходять до салуну і далї на першу лекцию грати пул (білярд). До сего притягнувшись, грають день і ніч, тай тратять цент за центом, аж поки остатний кводер не піде. А еще лїпше поставились тай показали сьвіту і Анґлїйцям хто они дня 12. с. м. Забули братчики, що піст: перше гуляли по тїсних кутиках, а тепер, коли уже їм стало на ґумові ковніри і червоні краватки, винаймають собі галю в серединї міста, коло ратуша. Кому би здавалось, що наших молодиків ту мало, бо в церкві не видко, але на музику зібралось їх поверх пятьдесяток, а так само і дївиць. Проходячи попере галю, учув я голос скрипок і писк клярнета, вигойкуваня та видупкуваня ногами, що аж цїла камениця трясла ся. Очевидно, се звернуло на себе увагу переходячих Анґличан. Зібралась їх цїла купа, прислухуючись крикам і гукам, виходячим через поотвирані вікна. Я з'упинив ся також, а на питане, що там е такого, відповіли менї, що то »ґалішен бер денс« (галицкий медвежий танець). Ну, то певно Поляки та Нїмцї, погадав я собі, але в тій хвили долетів до моїх ушей знаний менї голос: »Ходи танцювати, Маринка! Чуеш, чи нї?« Двері отворені, отож я задумав подивитись на то все. На перший погляд представив ся моїм очам ось який вид: галя переповнена людьми і димом з цигар, що оден другого не видить. На підвисшеню сидять музиканти Русини, а по галї скачуть та видупкують ногами охочі пари, присьпівуючи собі ріжних безвстидних пісень. Усї майже лиця менї знані; поможи ними начислив я три Поляки, а прочі всї Русини. Коли я приганув одному, що піст, почув відповідь: »Як піст був молодий, то також гуляв. Ну, та хоч що гріх, забавитись не гріх«. Гуляли нашї молодики до рана, доки полїция їх не розігнала і не завела порядок. А »денсери« з попідбиваними очима і закровавленими носами, розбіглись домів. Сторож замітаючи галю, найшов ажь чотири зуби... Завтра певно буде досить роботи в корті. Одна дївчина, що не хотїла йти гуляти, буде памятати баль, доки еї житя. Ото оден гуляка злапавши за ковнїр, трунув еї по сходах так, що покотилась, наче горох, на дїл. Всї цвіти пооб'їтали, капелюх поломивсь, а до того вивихнула руку і ногу тай потовклась небора. От таке то робить наша молодїж. Чи се не встид і не ганьба? На музику хоч би два долярн, а на церков, сьвященника або на руских студентів, то і пятака нема. Се само й між старшими. Уже давно були б віддали церков в руки французкі, як би не кількох сьвідомих людей. Правда, о. Зак. всюда говорить, що ми продали церков, але так не е. Ми церкви не дали й не дамо, а хрунї замало мають дощок в головї, аби нас зломити. Праця і церков наша в наших руках; не пора Французови нас за ніс водити! Прочі братя-Русини рівно-ж повинї опамятатись, поки ще час.

Ф. Т. Стефаник.

Перегляд тыждневый.

Сполучени Державы со юзникомъ Англіи въ войнѣ противъ Буровъ! Се не жарты, але дѣйсна правда, доказана фактами.

Ґубенаторъ Луисаны, п. Гердъ, приславъ недавно рапортъ до центрального правительства въ Вашинґтонѣ, въ якомъ доноситъ, що въ Портъ Челмітъ, Ла. мае Анґлія войсковый і остерунокъ, водки посылае конѣ, мулы, оруже, муніцію и рекрутовъ до пол. Африки. Зъ огляду на се, що такій „бізнесъ" е очевиднымъ нарушенемъ мѣжнародныхъ правъ невтральности, ґубернаторъ пытае ся: 1) Якихъ средствъ належитъ ужити, абы незаконности того рода не дѣяли ся въ границяхъ Сп. Державъ? 2) Хто мае заняти ся сею справою — держава Луисана, чи центральне правительство?

Правительственні круги въ Вашинґтонѣ, хочь дуже не радо, по колькадневной проволоцѣ рѣшили ся зарядити доходженя. Въ той цѣли выслало міністерство войны до Луисаны спеціяльного комісаря, въ особѣ полководця Кравдера, щобы на мѣсци пересвѣдчивъ ся, о сколько закиды ґубернатора оправданй. По совѣстной праци Кравдеръ предложивъ дня 18. с. м. выслѣдокъ доходженъ, де доказуе, що закиды ґубернатора не лишь вповнѣ оправданй, але навѣть за лаґодній. Анґлія мае въ Портъ Челмітъ, Ла. величезні маґазины оружя и муніціи табуны коней, тысячѣ муловъ и колька сотъ вояковъ подъ комендою колькохъ офіцировъ. Водси выслано вже на поле полуднево-африканьскои войны десятки тысячь коней и муловъ, безлѣчь ґверовъ, гарматъ и т. п. военныхъ припасовъ, вартности колькаайцять міліоновъ доляровъ.

Кромѣ сего водкрыли, що Анґлійцѣ позакладали такй постерунки по всѣхъ закутинахъ Сп. Державъ, всюди маютъ свои вербунковй бюра и по цѣломъ краю свободно вербуютъ рекрутовъ. Йногдѣ уживаютъ хитрощѣвъ и подступу, а тодѣ горожанинъ вольнои Америки мимоволѣ опиниться ся въ рядахъ анґлійскои арміи. Словомъ, Анґлія ґаздуе въ чужой державѣ, наче у себе дома. А правительство Сп. Державъ? Га, оно спочивае въ рукахъ горстки капіталістовъ и тамъ, де ходитъ о хосенъ або примхи сеи ватаги, на все глядитъ крозь пальцѣ. Що ненаѣстна Анґлія, колишнѣй катъ и ворогъ Сп. Державъ, хоче поневолити оденъ свободолюбимый народъ зъ подмогою вольнои Америки, ему до сего нема нѣякого дѣла. Оно глухе и слѣпе, бо Анґлія купила вже водъ американьскихъ капіталістовъ 150 тысячь коней и муловъ до пол. Африки; дала заробити около 800 тысячь доляровъ за сѣно, овесъ, кукурузу и солому, дае вторгувати за золѣзнй выробы по 10 міліоновъ доляровъ на разъ и т. п.

Правительство такъ само дивитъ ся ровнодушно на здирства, практикованй капіталістами въ Спол. Державахъ. Тайкомъ протеґованй нимъ тросты ростутъ, мовъ грибы по дощеви, крѣпнаютъ чимъ разъ большe и справдѣ по розбишацки рабують нынѣ весь загалъ американьскои суспольности. Ось и послѣдними часами т. зв. тростъ воловины подвысшивъ цѣну мяса о 50 процентъ, чимъ водъ устъ міліоновъ убогого населеня воднявъ необходимый артикулъ поживы. Наслѣдкомъ сего по цѣломъ краю загомонѣли голоси невдоволеня, загалъ обуривъ ся, звернувъ ся до правительства и оно подъ его напоромъ было змушене зарядити слѣдство, чи случайно тростъ не загнавъ ся за далеко и чи не переступивъ границь анти-тростового права Шермена. Слѣдство веде ся потайки, а мы доперва опосля дознаемо ся, що правительство здѣлало въ той справѣ. Богато доброго не можна по нѣмъ надѣяти ся, бо крукъ крукови ока не выдовбе.

Высша палата конґресу приняла оногды біль (ухваленый вже палатою представителѣвъ) въ справѣ выключеня Хинцѣвъ. Біль перейшовъ зъ деякими змѣнами, тому ще разъ мусить вертати по ухвалу до палаты представителѣвъ. Въ часѣ дебатъ и голосованя надъ згаданымъ внесенемъ, всѣ сенаторы зъ Пенсилвеніи були противнй выключеню Хинцѣвъ. Оденъ зъ нихъ бувъ навѣть на столько безличнымъ, що радивъ водкинути внесене. Пенсилвенійскй робoтники, котрй тыхъ пановъ выбираютъ, повиннй собѣ затямити сесе при слѣдуючихъ выборахъ. Най имъ порадятъ »перемофуватись« до округа Сі Янґ-Фу въ Хинахъ, де ихъ Хинцѣ выберуть...

Кубаньска конвенція конституційна вже упорала ся зъ своею роботою. Куба одержала свои права, за якй вела зъ Испаніею довгу и кроваву борбу. Конець борбы звѣсный: деспота упавъ, правда побѣдила и Куба стала ся вольною ропубликою. Минувшого тыждня розвязано конвенцію, а выдано приказъ, котрымъ склекуе ся кубаньскій конґресъ на день 5. мая с. р. въ цѣли провѣреня посольскихъ мандатовъ тай потверджeня выбору президента и мѣсто-президента.

Зъ филипиньскихъ островъ надоспѣла вѣсть водъ ґен. Шефі, що проводирь ворохобниковъ на островахъ Лаґуна и Батанґасъ, ґен. Мелверъ, поддавъ ся дня 16. с. м. американьскому ґенералови Ф. Белови. Вразъ изъ нимъ поддавъ ся цѣлый его воддѣлъ зъ 3.300 карабінами. Въ сей способъ провінція Лаґуна и Батанґасъ вже зовсѣмъ очищенй зъ повстанцѣвъ, наслѣдкомъ чого будутъ водъ теперь отворенй для торговлѣ. Ґен. Белъ обѣцюе, що очиститъ незабаромъ и сусѣднй провінціи. Що правда, часъ бы вже — але на таке не заноситъ ся.

Великй и густо заселенй островы Сулю найбольше нагаютъ страху Американцямъ. На тыхъ островахъ живе численный и хоробрый народецъ Моровъ, одинокй жителѣ Филипиновъ магометаньского вѣроисповѣданя. Правитъ ними султанъ зъ колькaнайцятьма подвластными собѣ начальниками. Отже зъ тымъ народомъ Американцѣ не вели доси войны; обѣцяли имъ широку самоуправу, поводили ся зъ ними чемно и жили въ приязныхъ водносинахъ. Та конецъ кѣнцемъ Американцѣ мусѣли чамось проскробати ся, бо на дняхъ замордували Мори близь Пейренъ Пейренґъ двохъ американьскихъ вояковъ. Убійники е знанй всѣмъ, але жителѣ острова не хочуть ихъ выдати. Ґен. Шефі бажавъ въ мирный способъ залагодити справу, та завозванй на нараду начальники Моровъ не стави ли ся, зъ выимкою одного. Щобы ихъ покарати и зловити убійниковъ, ґен. Шефі пошле дня 29. с. м. на островъ Мінденео водрядъ войска въ числѣ 1.200 люда.

Война зъ Морами була бы дуже кровава, бо они можуть послати до борбы поверхъ 20.000 хоробрыхъ борцѣвъ, котрй свято вѣруютъ, що хто поляже въ войнѣ, той иде прямѣсенько до семого неба...

Процесъ майора Веліра, котрого обжаловано зъ тотаришами о тортуроване Филипинцѣвъ, скончивъ ся въ Манілѣ увольненемъ обжалованыхъ. Веліръ доказавъ, що тортуровав Филипинцѣвъ на приказъ ґенерала Сміта. Я ще дѣлавъ и поводивъ ся зъ Филипинцями дуже людяно — говоривъ майоръ Веліръ — бо менѣ приказавъ ґен. Смітъ цѣлый островъ Самаръ замѣнити въ пустыню, а всѣхъ туземцѣвъ, повысше 10 лѣтъ, мордувати безпощадно. — Супротивъ такои заявы президентъ Рузвелтъ и міністеръ войны були спонуканй выдати приказъ, абы ґенералъ Смітъ водповѣдавъ передъ военнымъ судомъ за свою жорстокость.

Ворохбня въ Вентзуели и Колюмдіи дойшла вже до тои точки, де всяке правительство стае ся безсильнымъ и безрадно опускае руки. Въ Колюмбіи ворохобники розбили на прахъ правительственну армію (недалеко Колонъ) при чомъ полягло около 150 люда; дня 17. с. м. здобули уфортифіковане мѣсто Бокасъ дель Торо, а дня 18. и 19. с. м. выперли правительственнй войска зъ округа Астинваль и тымъ способомъ большу половину краю захопили въ свои руки. Ще горше дѣе ся въ Венезуели.

Позавчера привезли американьскй кораблѣ вѣсть, (потверджену вже урядово) що дня 12. с. м. близь Порто Кабельо венезуельскй ворохобники побѣдили 4-тысячну армію ґен. О. Бельо, а въ колька днѣвъ опосля ґен. Монтенеґро вразъ изъ 800 вояками перейшовъ на сторону повстанцѣвъ. Зрада ґен. Монтенеґро е найтяжшимъ ударомъ для узурпаторского президента Кастро. Ґенералъ уходитъ за одного зъ найбольше вплывовыхъ личностей въ Венезуели и загально припускаютъ, що его примѣръ потягне иншихъ правительственныхъ ґенераловъ въ ряды ворохобниковъ.

Подземна Росія знову почала дѣлати. За послѣднй лѣта нагромадило ся тамъ сколько енерґіи, одушевленя, ненависти до деспотовъ и огню, що вже не можуть довше укривати ся въ дотеперѣшнѣмъ подземномъ жилищу. Выбухаютъ отже, наче тайна сила вулькана, и потрясаютъ державою царя. Ихъ жертвою упавъ ще оденъ царскій рабъ, подпора деспотизму и ворогъ поступу—міністеръ Сіпяґінъ. Коли дня 15. с. м. міністеръ переходивъ коритаремъ міністерскои палаты, стрѣливъ до него оденъ революціонистъ, перебраный за офіцера и ранивъ смертельно. Въ годину опосля Сіпяґінъ померъ. Кромѣ сего доходятъ вѣсти о атентатахъ на житє колькохъ иншихъ царскихъ заушниковъ и о великомъ революційномъ руху въ полудневой Росіи.

Бельґійскій народъ ступивъ на нову дорогу борбы, абы змусити правительство до концесій на поли выборчои реформы. Водъ колькохъ днѣвъ страйкуе цѣлый край, весь рухъ и жите притихло, а поверхъ 300 тысячь робoтниковъ говорятъ, що такъ довго не вернуть до роботы, доки не одержать безпосередного тайного голосованя. Правительство и верховодячй круги дуже тымъ пригнобленй и, якъ зачувати, починаютъ мякнути

Вѣсть, подана ґазетами, будь то бы Буры поддали ся Анґлійцямъ, показала ся неправдивою. Буры не такъ скоро поддаютъ ся. Вѣсть о ихъ здачи могла выйти водси, що мировй переговоры значно поступили впередъ, бурскй вожды годятъ ся на условя, якй предложила Анґлія, а выгляды на успѣшне доведене переговоровъ до конця, суть нынѣ о много лѣпшй, якъ коли небудь передъ тымъ. Проводиръ правительственного сторонництва, лордъ Балфоръ, такъ заявивъ дня 18. сего мѣсяця въ анґлійскомъ парляментѣ: „По двохъ конференціяхъ мѣжь лордомъ Мілнеромъ, Кіченеромъ и бурскими делеґатами въ Преторіи, лордъ Кіченеръ водкинувъ пропозицію завѣщеня оружя, але згодивъ ся на пропозицію абы бурскимъ делеґатамъ дати свободу дѣланя, улекшити выборъ представителѣвъ зъ поодинокихъ командъ тай дати имъ нагоду сходити ся и обговорювати условя мира."

Заява Балфора зробила въ Анґліи якъ найлѣпше враженє. Такъ загалъ якъ и праса вѣщуютъ зъ неи недалекій миръ.

Зъ Нікараґвы телеграфують о страшной експльозіи динаміту въ войсковыхъ касарняхъ въ мѣстѣ Манґва. Експльозія знищила маґазины, касарнѣ, цѣлый осередокъ мѣста и забила около 150 людей. Президентъ нікараґваньскои републики, Зелая, заявивъ прилюдно, що се дѣло заговорниковъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень.		
24	Ч.	Страстн. Ч.
25	П.	**Велика Пятниця**
26	С.	Артенона
27	Н.	**Воскресаніе Христ.**
28	П.	**Свѣтлий Понедѣлокъ**
29	В.	**Свѣтлий Второкъ Ирины**
30	С.	Симеона пр., Акадія
1	Ч.	Іоана преподоб.
2	П.	Іоана ветхопеч.
3	С.	Теодора, Анастазія
4	Н	**2 Томина.** Дезидерія
5	П.	Теодора еп.
6	В.	† Георгія великом.
7	С.	Савы муч.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентовъ въ Галичинѣ.

Зъ Oil City, Pa.

Зобравъ п. М. Турковскій

Михаилъ Копчакъ	25
Михаилъ Турковскій	35
Петро Копчакъ	25
Павелъ Драганъ	25
Андрей Бурка	25
Іосифъ Сеньчакъ	25
Теодоръ Бурка	25
Василь Михнавичь	25
Іосифъ Романчакъ	15
Іоанъ Крупякъ	25
Іосифъ Вархолякъ	25
Дмитро Бурка	25
Матвѣй „	25
Іосифъ Котъ	25
Михаилъ Бурка	25
Іоанъ Копчакъ	25
Іоанъ Михневичь	55
Разомъ	$4 25
Василь Стандрик, Сифтон, Ман. Канада	25
Яков Стандрик, Сифтон, Ман. Канада	25
Попередно зложено	783.68
Разомъ	$788.43

Старайтесь, щобы мы могли послати бодай 1000 доляровъ до краю!

— **Бальономъ** до полночного бѣгуна выбирае ся зъ Индіянополісъ, Инд. поручникъ Дж. Ф. Фрідрікъ, въ товариствѣ колькохъ ученыхъ авантурниковъ. Ѣхавъ вонъ вже до сего бѣгуна 7 разовъ, але за каждый разъ вергавъ зъ нѣчимъ, не доѣхавши до цѣли. Плянована експедиція замовила бальонъ зъ найновійшими улѣпшенями, якимъ пурхне въ лодяній свѣты въ червни 1903. р.

— **Чи** прійде сего року до загального страйку майнеровъ? На се пытане тяжко днесь водповѣсти. Мировый судъ въ Ню Йорку подъ назвою „Нейшонелъ Сівікъ Федерейшнъ" не може, чи не хоче упорати ся зъ тою справою. Его нарады и переговоры идутъ такъ пиняво, поведене такъ дволичне, що можна сумнѣвати ся о его пріязни для робoтниковъ. А въ майнахъ кипитъ робота зъ цѣлою силою, якъ нѣколи передъ тымъ; добуваютъ ся міліоны тонъ угля. Выходитъ на таке, будь то бы капіталісты лишь на те зробили собѣ мировый судъ, абы проволѣчи справу, наробити угля и тымъ, въ разѣ страйку, побѣдити робoтниковъ.

— **Знатоки** пророкуютъ, що сего року появитъ ся страшна саранча въ державахъ Илинойсъ, Индіяна, Огайо и Кентуки. Саранча появляе ся въ тыхъ державахъ періодично, що 17 лѣтъ.

— **Малолѣтного** убійника, Д. Розенбекера, котрый ще не мае скончѣныхъ 12 роковъ житя, засуджено въ Толідо, О. на 20 лѣтъ вязницѣ. Передъ трема тыжнями Розенбекеръ забивъ 7-лѣтного хлопчину, Артура Шентого. Таке саме жде и 14-лѣтного Фр. Ґлінъ, котрый сокирою забивъ въ Калеймензу, Міч. родного батька. Потѣха зъ дѣтей въ Америцѣ!

— **Процесъ** славного італійского розбишаки Мусоліна почавъ ся дня 16. с. м. въ Люкка (Италія). Ватажко признавъ ся, що выславъ на лоно Авраама колькадесять людей, (найбольше рожныхъ дируновъ-урядниковъ и великихъ пановъ, бо вонъ зъ ними боровъ ся цѣле жите), але заявивъ: Я е честный чоловѣкъ, а що я дѣлавъ, то лише въ имени справедливости.

Найенерґічнѣйше боронить ся Мусоліно противъ закидовъ будьто бы допускавъ ся крадѣжей.

Судову салю, де водбувае ся процесъ, облягае тысячѣ цѣкавыхъ. Всѣ радѣ-бъ хочь побачити того великого розбишаку, котрый бувъ героемъ въ очахъ широкихъ масъ народа и кривдженого простолюда. Вонъ ихъ боронивъ, подпомагавъ и страшно мстивъ ся за ихъ кривды

— **Малый** вульканъ повставъ близь Рабінсонъ, въ Канзасъ, на фармѣ Вінкліра. Доохрестнй жителѣ почули оногды въ томъ мѣсци сильну гримѣтню, наче гукъ експльозіи; земля задрожала на колька сотъ метровъ довкруги; поднесла ся па самой серединѣ фармы а опосля розпукла ся. Зъ отвору, якій мае 40 квадратовыхъ стопъ, почавъ зъ першу выбухати дымъ а въ колька годинъ познѣйше обыльна струя горячои воды. Професоръ Е. Геваргъ и колькохъ иншихъ ученыхъ поѣхали до Рабінсонъ, абы студіювати се незвычайне зъявище.

— **Стара** женщина Шерльотє Ейтсъ водобрала собѣ жите въ Елмайра, Н. Й. въ той способъ, що облляла себе нафтою и подпалила. Въ колька годинъ опосля нещасна померла середъ страшныхъ мукъ.

— **Карболевымъ** квасомъ струѣла ся въ Вінстедъ, Кон. учителька п-на Мей Ґренджръ. Причиною самоубійства була нервова недуга.

— **Місъ Стонъ**, звѣсна американьска місіонерка, що перебувала въ неволи въ македоньскихъ опришковъ, приѣхала на дняхъ до Америки. Опришки взяли були еѣ до неволѣ, абы одержати великій окупъ, що имъ вповнѣ удало ся. Дорогою добровольныхъ жертвъ зобрано въ Спол. Державахъ 72.000 доляровъ, якй американьскій конзуль въ Царгородѣ (Туреччина) доручивъ недавно опришкамъ, а они сейчасъ освободили полонену. Місъ Стонъ гадае объѣздити всѣ бѣльшй американьскй мѣста, де буде мати водчиты о своѣй неволи. Призбиранй тымъ способомъ грошѣ, будутъ ужитй на місійнй цѣли въ Туреччинѣ и Македоніи.

— **Величезну** брылу золота найдено въ австральскихъ копальняхъ въ Балярате. Важила она 92 кільоґ., а спродано еи за 212.000 марокъ. Зъ того кусня золота можна вычеканитг 6000 десятидоляровокъ.

— **Изъ** Штрасбурґа (Нѣмеччина) розтелеґрафовано на всѣ стороны, що зъ таможенного уряду почтового пропали два мѣшки почтовй зъ грошми. Въ одномъ было 16.000, а въ другомъ 20.000 марокъ. За злодѣемъ и слѣдъ застигъ.

— **Тайну** фабрику динамітовыхъ бомбъ, якъ доноситъ анґлійска »Daily Mail« водкрыла російска поліція въ Юріевѣ, ливоньскои ґуберніи. Догадуютъ ся, що ту була голона кватира російскихъ нігілістовъ.

— **Охочй** до женихaня вже неразъ такъ попекли ся въ Америцѣ, що опосля тямлять цѣле житє. Ось и недавно оголосив якійсь фармеръ въ чікаґовскихъ часописяхъ, що мае намѣръ оженити ся и пошукуе жѣнки. Въ короткомъ часѣ зголосило ся чимало кандидатокъ до супружества. Одна зъ нихъ припала фармерови до вподобы, отже вонъ пошовъ зъ нею до склеповъ, купивъ за 700 доляровъ слюбну выправу, а 300 давъ готовкою. Суджена водой шла водъ фармера на колька хвиль, та вже, больше не вернулась. Фармеръ звернувъ ся до поліціи, але тамъ нѣчо не могли ему помочи, бо такй случаѣ мавъ вже не одинъ легковѣрный и давъ ся обманути. Фармеръ зъ жалемъ вернувъ домовъ, вправдѣ лекшій о 1000 доляровъ, але за те о одинъ досвѣдъ мудрѣйшій.

— **Померша** недавно въ Петербурзѣ (Росія) циркова артистка Емма Джарні цѣле свое майно, що выноситъ около 80 тысячь рублѣвъ, записала на будову и удержане пріюту для старыхъ артистовъ цирковыхъ и шансонѣстокъ. Заки чужій скривитъ ся, то свой таки заплаче...

— **Около** 60 людей погибло дня 20. с. м. на рѣцѣ Огайо. Всѣ они ѣхали кораблемъ „Сити офъ Питсбурґъ", якій середъ ночи почавъ горѣти близь Кайро, Ил. Подорожнй, въ числѣ 150 обобъ, спали тодѣ твердымъ сномъ, тому лише 90 зъ нихъ всплыли утечи; прочй згорѣли живцемъ або потопили ся.

— **Знаменитый** плынъ до бальсамованя тѣлъ помершихъ вынайдено въ Бейтлъ Крікъ, Міч. Тѣло, намочене въ томъ плынѣ, мае выглядъ и прикметы ґумы.

— **Право** в справі рускої церкви в Олифанті, Па. не відбулось 16-ого Апріля, бо тростиси церковні і о. Ардан постарали ся о відложене справи на по сьвята, коли е більше часу. На право се поставились всі зі сторони хрунів, що стоять по стороні бискупа. Пріїхав також о. Обушкевич з Mayfield, Pa. щоби сьвідчити за бискупом, словеньский Олифантский піп і кількох греко католицких попів. О. Обушкевич і словеньский »клебан« Стас ходили до бискупа і щось там довго радили...

— **Зъудaрене** двохъ зелѣзничихъ поѣздовъ лучило ся дня 17. с. м. близь Ансоніи, Кон. при чомъ погибло двохъ людей изъ обслуги поѣзду.

Дня 18. с. м. недалеко Charleroi, Pa. выскочивъ изъ шинъ особовый поѣздъ зелѣзницѣ П. В. & Ч. наслѣдкомъ пукненя оси подъ тендромъ. Шѣсть особъ дуже тяжко потовкло ся.

— **Дорогоцѣнний** писанки присылае хтось папѣ римскому що року на великдень. Писанка е 20 цм. довга; еи бѣлко складае ся зъ чотырохъ кусnoдъ слоневои кости, покритои синымъ шовкомъ. Жовтокъ заступленый коробкою зъ щирого золота, въ якой находить ся рубінъ, оправленый въ діаманты. Вартость писанки выноситъ около 50.000 франковъ. Хто еи присылае, не знати, бо що року высылае еи зъ иншои мѣсцевости.

— **З московских** арештів. Віденьска Arbeiter Zeitung приносить цікаві подробиці про побут російских судентів у вязниці, званій Бутирки коло Москви. „Тепер — пише кореспондент — пробувае в вязници около 1.000 студентів і студенток та 300 робітників. Всюди бруд і хроби. Пожива гидка. Однак вязні не тратять духа. Між поодинокими казнями завела ся оживлена і правильна кореспонденция. Виходять три „часописи": дві серед студентів, одна серед студенток. Серед вязничних мурів цілими днями не втихають революцийні мельодиї. Студентки завели у себе курс мов: англійской і німецкой." — Хто знае російских „політичнях" вязнів, тому той опис цілком не буде пересадний.

— **Мабуть** вже недалекій часъ, коли наша земля буде такъ выглядати, якъ планета Марсъ, на котрой, якъ звѣсно, е повно каналовъ, та и на нашой земли прибувае ихъ чимразъ больше. До многихъ проектовъ будовы каналовъ въ Австріи, Нѣмеччинѣ и Росіи прибувае ще одинъ ориґінальный, а то каналъ, котрый мае сполучити Чорне море зъ моремъ Каспійскимъ. Каналъ той мае бути после проекту 6 и три чверти метра глубокій, 25 м. широкій, а 854 кільом. довгій. Кошты будовы обчислено на 215 міліоновъ рублѣвъ.

— **Русини** з Перт Амбой, Н. Дж. устроюють на день 28. апріля драматичне представлене „Аревдар" і баль.

— **Дня** 3-го і 4-го мая будуть представлені в Олифантскій руский школі муки Ісуса Христа при помочи рухомих образів. Образи ті будуть представлені на полотні при помочи електричного сьвітла. Тикет для дітей 15, для старших 25 центів.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”
часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

УВАГИ.

Ріжні ґазети ще ніколи так не розписувались про Русинів і рускі справи, як тепер. Їх можна поділити на дві части: одні пишуть з дневникарского обовязку, що їм хто будь донесе, — другі пишуть з піною на устах і кидають ся мов несамовиті і брешуть на всї заставки. До тих других належать всї ґазети: католицкі (айришскі, польскі, словацкі), цареславні, мадяроньскі і москвофульскі. Хороша кумпанія, нема що казати!

Найбільше пишуть про справу о. Ардана з бискупом скрентоньским і о. Стефановича в Питсбурґ. В Питсбурґу виходять дві ґазети польскі: „Wielkopolanin“ (більший католик від папи) і протестантска „Gazeta pittsburska“. Отже „Wielkopolanin“ дуже не злюбив о. Стефановича за се, що „Gazeta pits.“ взяла єго в оборону перед всякими хрунями, а боронить хрунів, називаючи ks. Sabo „zacnym księdzem“. Но, се стара історня, що католик-поляк волить хруня навіть жида радше, як чесного Русина. Таж в краю польскі попи-католики засїдають разом з жидівскими рабінами та шмайґелесами в виборчих комісиях, помагають шахрувати при виборах, сьміють ся разом з руских сьвященників, а польскі кат. шмати боронять хрунів і москвофулів.

Той сам „Wielkopolanin“ плаче в 15. ч., що польска делеґация вже не поїде до Риму. А плаче не тому, що і встримали незгоди польских попів, але тому, що не буде могла представити римским властям потреби „Polaków, Litwinów i Rusinów“! Адїть, куди заїхав! А зась вам до Русинів і Литвинів, они вас о се не просять і вашої помочи не потрібують, дбайте о „wrzesińskie dzieci!“

„Dziennik Chicagoski“ (ч. 84.), видаваний оо. воскресїнцями, жалує дуже, що старокраєве наше „Дѣло“, одинокий поважний і независимий дневник, не гавкає разом з католиками і москвофулями на Амер. Русинів, але противно, попирає.

Коли п. І. Сабат, з Yonkers, N. Y. запитав ся „Ам. Русск. Вѣстника“, що ви п. редактор і всї мадяроньскі попи за чорт? — то удостоїв ся (в ч. 13.) такої відповіди: „мы Русины по народности, а по вѣрѣ каѳолики, обряда греческаго а набоженьства русского.“ І се варта шелюг. Але, панцю, ви ще таки збрехали. Який ж ви Русин, єсли не вмієте, не пишете по руски, єсли говорите радше по мадярски або словацки. Ви всї тілько з роду руского, народности мадярскої, віри москвофульскої, набоженьства циганьского.

Типовим оказом такого „набоженьства“ є о. І. Сабов (він пишесь також: Шабо, Сабо, Саболь і т. д.) що видає — як пишуть — для Русинів по словацки ґазету „Slovenski American.“ Гей, отченьку солоденький! А коли зачнете видавати „Циґаньскі Амерікан“? Те, що ви пишете в „Слов. Амерікані“, циган не попише.

По тяжких заходах, як пишуть, вдалось у Римі сотворити нову гідність в католицкій церкві, спеціяльно для американьских Русинів. Радуйтесь! Ту нову гідність охрестили „візитатор.“ Іменовано двох візитаторів: о. А. Поляньского з Галичини для канад. Русинів, другого о. Ходобая для Спол. Держав. Такий візитатор має мати власть старокраєвого декана і буде слухати апостольского вікарого в Вашінґтонї та католицких бискупів в тих діецезіях, котрі замешкують Русини. А то видумав неомильний Рим!! Не диво про те, що о. А. Поляньский не приняв тої чести, а мадярский »газафік« має прибути в короткім часї до Америки, бо того хоче мадярский ряд, що дає єму гроші. З тої причини „Am. Slovenske Noviny“ сьміють ся з сего мадярского жандарма в реверендї, що має наглядати, щоб Руснаки і Словаки в Америцї добре мадярщили ся, і слушно повідає: z'e na taku hlupu, nanic'hodnu, s'karedu missiu da se upotrebit' hyba odrodilsky rusniacky pop! Чуєте мадярони? Чи й днесь ви ще Русини?

Пишуть, що з Галичини їде до Америки трех женатих русских сьвященників. Гарно. Будемо видїти як они тут будуть подвизати ся. Єсли так як ті русскіе сьвященники, що вже тут суть, то ліпше би було, щоби остали дома. Впрочім поживем — побачим.

О. Т. Обушкевич пише в „Правдї“, що він не є редактором сеї ґазети а „тілько прирекъ тую часопись, — о скôлько менѣ часъ позволитъ — статьями религійного содержанія, короткими научными повѣстями и притчами, морально вспомагати“. Значить, редактором „Правди“ є господинъ В. Гладик а співредактором о. Обушкевич...

О. К. Лаврішин дав на студентів в Галичинї аж 5 долярів! Є се дуже мало в порівнаню до сего, що о. Л. післав свого часу на мадярскі школи. Москвофільский комітет зібрав досї $187.49; „Свобода“ зібрала $788.43.

ЗЪѢЗДЪ

рускихъ священниковъ и делеґатовъ рускихъ церковныхъ громадъ въ Гарисбурґу, Па.

(Дальше).

Въ тôмъ часѣ однаковожь — говоривъ о. Констанкевичь дальше — наступило несподѣвано вôдступлене вôдъ давнои практики. Отъ дня 15. Листопада 1897 ч. 1243 пише Митрополичій Ординаріятъ, що въ справѣ высланя оо. Бончевского и Пôдгорецкого повѣдомляє ся Васъ, що Митр. Орд. сейчасъ по внесеню поданъ наведеныхъ священниковъ вôднѣсъ ся до Собранія для розширеня вѣры (въ Римѣ) для узисканя одобреня для нихъ, позаякъ конґреґація Пропаґанды таке розпорядженє Митр. Ординаріятови удѣлила и якъ скоро тоє одобрене надôйде, зôстануть згаданй священники сейчасъ повѣдомленй, що могуть безпроволочно вôдъѣхати до Америки. Ще бôльше вôдступлене вôдъ давнои практики наступило въ 1899 роцѣ. Въ письмѣ Митр. Орд. зъ дня 15-ого Лютого 1899, ч. 66. стоить такъ: „Въ вôдповѣдь на письмо зъ 19. Сѣчня 1899, препоручає ся Вашôй Всечестности завôзвати о. П. Тимкевича, щобы (зô взгляду на приписы выданй Собраніемъ для розширеня вѣры, для гр. кат. душпастырѣвъ въ Америцѣ, которымъ тутешному Ординаріятови вôднято власть удѣляня грамотъ поставленя на посады душпастырскй въ Америцѣ и приказано, що хотячй получити посаду душпастыря тамже, мають постарати ся о согласіє дотычного ординарія, (латиньского епископа) — о. Тимкевичь удавъ ся до Преосв. Епископа Кориґена до которого въ сѣй справѣ зводси вôдносимъ ся. Все те показує ясно, що власть краєвого митрополита надъ тутешними священниками, котру тойже за довгй лѣта выконувавъ, зôстала остаточно Митрополитови вôдобрана а нашй священники пôдчиненй тутешнымъ латиньскимъ епископамъ зъ волѣ Пропаґанды для розширеня вѣры.

О. Бончевскій пояснює, що пôддане тутешныхъ священниковъ пôдъ латиньскихъ епископôвъ має на цѣли златиньщене Русинôвъ и загарбане ихъ церковныхъ маєткôвъ та доказує се зъ власнои практики. »Я удавъ ся до латиньского епископа, щобы менѣ позволивъ уживати костелôвъ въ своѣй діецезіи для вôправлюваня богослуженъ, тамъ де церкви нема. Такъ жадали собѣ люде. Бискупъ переглянувъ мои паперы вôдъ Кардинала Митрополита и другй та сказавъ, що они неважнй, бо на нихъ нема римскои печатки и що вôнъ мене не узнає за священника! Я пôдôйшовъ домôвъ а въ кôлька тыжднѣвъ достаю письмо вôдъ того самого епископа, щобымъ предложивъ паперы, бо въ противнôмъ разѣ мене засуспендує. Я вôдписавъ ему, що если вôнъ не узнає мене за священника то и суспендовати мене не може — а рôвночасно вôднѣсъ ся до Митрополита. Митрополитъ написавъ до Риму и ажь такъ по довгихъ короводахъ латиньскій епископъ узнавъ мене священникомъ та выдавъ менѣ паперъ въ котрôмъ стоять такй мудрощѣ, якъ те, що менѣ не вôльно миропомазувати, олѣй святити и т. д. Коли я разъ здибавъ ся зъ нимъ познѣйше то бискупъ сказавъ менѣ такъ: „Твоя церква не є церква, але божниця.“ — »Чому пытаю?« „Бо я еѣ не святивъ и она не записана на мене — не инкорпорована.«

На запытане деякихъ людей чи нашй священники скаржились на таке поступоване зъ нами тутешныхъ епископôвъ до митрополита вôдповѣвъ о. Констанкевичь що такъ. Зъ початкомъ 1901 року выслано збôрне письмо до Митрополита Шептицкого. Митрополитъ вôдповѣвъ на него доперва въ Новембрѣ 1901, що працює що силъ надъ добромъ рускои церкви въ Америцѣ, але нѣчого не обѣцяє, бо справа тяжко иде...

О. Пôдгорецкій розказує, що коли минувшого року пріѣхавъ до Woonsocket, R. I. запрошеный людьми, щобы ихъ сповѣдати и зайшовъ до бискупа, щобы му тойже позволивъ на сю цѣль костела, то бискупъ сказавъ, що тутъ рускихъ попôвъ не треба, а для Русинôвъ выстарчать попы польскй.

О. Н. Дмитрôвъ каже, що нашъ обрядъ все и всюда уважають латинники за щось низшого якъ латиньскій, а помимо того, що обряду нашого не розумѣють хотѣлибъ намъ розказувати. »О. А. Поляньскій бувшій катихитъ въ Дрогобычи а опôсля парохъ въ Питсбурґу, Па. живъ дуже добре зъ питсбурскимъ польскимъ попомъ такъ, що тойже запросивъ мѣжь иншими и о. Пол. на посвячене польского костела. О. Поляньскій принявъ запрошене, прійшовъ до костела, убравъ ся въ ризы и ставъ вразъ зъ латиньскими священниками коло престола. Коли се побачивъ латиньскій епископъ, котрый бувъ тамъ также присутный то такъ розлютивъ ся, що скинувъ зъ себе ризы и хотѣвъ ити геть. Розумѣє ся, що о. Поляньскій видячи се здôйнявъ зъ себе ризы и выйшовъ зъ костела а бискупъ оставъ. Не треба забувати, що о. Поляньскій бувъ передъ тымъ у того самого бискупа и той его узнавъ за священника а однакъ не хотѣвъ его бачити въ тôмъ самôмъ костелѣ, що бувъ самъ. Якъ гарно тутешнй латиньскй бискупы розумѣють, хто мы є и якій нашъ обрядъ, видно хочь бы зъ сего, що примѣромъ оденъ епископъ пытавъ мене, чи я по грецки проповѣди говорю!... Лучилась менѣ также одна цѣкава пригода, котра вказує якъ тутъ латиньскй попы дивлять ся на рускихъ священникôвъ. Було то въ Massena Springs, N. Y. Люде запросили мене охрестити дитину. Я охрестивъ и хочу вертати домôвъ ажь тутъ на дипѣ стрѣчає мене католицкій пôпъ зъ констаблемъ и арештують мене. Думка у католицкого попа була зробити менѣ встыдъ, щобъ я больше до сего мѣсточка не показувавъ ся, однакъ оденъ Анґликъ сторникъ, поставивъ за мене бейлъ и тымъ способомъ попсувавъ католицкому попови всѣ его пляны. Розумѣє ся, що я сейчасъ же арештувавъ католицкого попа и справа на тôмъ скôнчилась.«

О. Бончевскій додає до попередно сказаного, що бачивъ на власнй очи паперы выданй о. Е. Волкайови деякими латиньскими епископами, въ силу котрыхъ тойже мавъ право на два дни сповѣдати, причащати и вôдправляти Службу Божу, але не мавъ права хрестити, вѣнчати и т. д. Зъ того видно, що латиньскимъ бискупамъ и попамъ ходить о те, щобы брати доходы за требы зъ рускихъ людей, словомъ, щобы рускй попы не псули имъ бизнесу.

П. Кирчôвъ знову запитує, чи тутешнй рускй священники писали до митрополита въ справѣ тыхъ кривдъ?

О. Констанкевичь вôдповѣдає, що такъ. Митрополитъ Сембратовичь справдѣ старавъ ся и робивъ щось для американьскихъ Русинôвъ, покôйный Куиловскій не робивъ нѣчого, а теперѣшный митрополитъ, вже знаете, якъ вôднѣсъ ся до нашихъ справъ.

О. Макаръ говоривъ про се, якъ вôдносять ся другй епископы до справы руско-американьскои церкви. Епископъ перемыскій примѣромъ, у котрого о. Макаръ бувъ пôдчасъ свого побуту въ Галичинѣ, выпытувавъ о. М. бôльше про се якій коштъ житя въ Америцѣ и т. п., якъ про справы рускои церкви. А коли о. Макаръ просивъ епископа, щобы тойже выславъ кôлькохъ священникôвъ до Америки, бо люде о се доконче просять такъ въ Канадѣ якъ и Спол. Державахъ, то епископъ вôдказавъ, що вôнъ не може, бо вôнъ формалистъ и т. п.

Опôсля о. Констанкевичь вôдчитавъ декретъ Пропаґанды для розширеня вѣры зъ мая 1897, котрый въ перекладѣ звучить менче бôльше такъ:

»Декретъ св. конґреґаціи для росширеня вѣры для справъ обряду всхôдного. Римска церковь апостольскою милостію и найвысшою властію своею щиро постаралася о те, щобы права священникôвъ и вѣрныхъ ухоронити и вскрѣпити... Проте узнала власть всхôдныхъ народôвъ, живучихъ въ пôвнôчнôй Америцѣ, выконувати свôй власный обрядъ и заразомъ поручила имъ цѣлковито пôддати ся латиньскимъ ординаріятамъ (епископамъ). По установленю для нихъ тыхъ двохъ условій, особливо въ послѣдныхъ рокахъ выдала многй и хосеннй нормы, которыми причинила ся до добра вѣрныхъ и побожности. Однакъ сумно є то, що не мало всхôдныхъ людей задля браку священникôвъ ихъ власного обряду позôстають позбавленй духовнои помочи. Задля того, щобы можна помочи ихъ потребамъ, св. конґреґація спонукана многихъ епископôвъ просьбами (при задержаню силы приписôвъ мѣстячихъ ся въ обѣжникахъ зъ д. 3. октобра 1890 и 12. апрѣля 1894, особливо що до высиланя до Америки достойныхъ и безженныхъ священникôвъ и що до ихъ пôдданя ся лат. епископамъ) выдала сй три декреты за потвердженемъ найсв. отця (папи):

1) позволяє ся вѣрнымъ всхôднымъ народамъ, живучимъ въ пôвн. Америцѣ держати ся лат. обряду, однакъ имъ вôльно назадъ вернути до власного обряду, коли вернуть до краю.

2) всхôднымъ народамъ, що стало и дѣйсно мешкають въ пôвн. Америцѣ не позволяє ся переходити на обрядъ латиньскій, хиба дôстануть на се позволене вôдъ папы въ кождôмъ поодинокимъ выпадку.

3) въ церковныхъ провінціяхъ пôвн. Америки, въ котрыхъ много есть вѣрныхъ, обряду руского, архіепископъ кождои провінціи порадившись з своими суфраґанами має выбрати руского священника безженного и способного, а если-бъ такого не було, то призначити латиньского священника, знаючого обрядъ рускій, котрый має чувати и управляти народомъ и священниками сего обряду, однакъ вô всѣмъ за згодою епископа (лат.) мѣсцевого, котрый пôсля свого осуду може дати ему „facultates“, котрй має выконувати о Господѣ.

Нѣхто не має сему супротивляти ся.

Дано въ Римѣ, въ палатѣ св. конґреґаціи въ маю 1897. Мечиславъ кард. Ледоховскій, префектъ; Aloisius Veccia, секретаръ.«

(Дальше буде.)

Що пишуть в краю?

Про справу рускої церкви говорять тепер богато не лиш в Америцї, але і в старім краю. Майже всї рускі часописи краєві передрукували статю „Скажім собі правду в очи“, що була друкована в „Свободї“ і признали, (з виїмкою москвофульских ґазет), що таке положене рускої церкви, яким оно есть днесь, не лиш в Америцї, але і в Европї — есть пониэжаюче для Русинів і що всї Русини, так духовні як і сьвітскі, повинні старатись о те, аби руска церков не була упосліджена, але могла рядити сама собою, та була поставлена на рівнї з другими церквами. В тій цїли щирі патріоти подають в старокраєвих часописях свої проєкти, як би се осягнути, радять скликувати соборчики деканальні а то і Синоди, висказувати там свої бажаня, висилати письма і т. д. Такі письма вислали вже всї сьвященники деканату підгаєцкого на руки митрополита, а за їх приміром пійдуть певно і другі. Дня 23. марта видрукувала часопись „Дѣло“ статю п. з. „Національна автономія церкви“, в котрій говорить, що жаданя Русинів в справі церковній повинні на разі бути такі: Щоби всї Русини Унїяти були злучені в одну віроісповідну корпорацию; на чолї сеї корпорациї щоби стояв патриярх; щоби право установляти всїх достойників церкви, як евентуального патріярха, архиепископів, епископів і п. д., мала виключно автономічна, церковна корпорация. Щоби часть католицкого релігійного фонду, відповідаюча числу членів руско-католицкої церкви, перейшла в заряд рускої церковної орґанізациї. Щоби о тім, хто має бути парохом в даній місцевости, не рішали люде чужі, лише гр. католицка церковна корпорация.

Як бачимо, старокраєві Русини стали заниматись серіозно сею справою і то не лиш духовні, котрі в першій мірі до сего обовязані, але і сьвітскі. Бажалось би лиш, щоби сю справу підпер цілий загал, бо тогди переведене еї може відбутись з далеко менчою втратою часу і енерґії, потрібних для многих інчих справ.

Не менче важною справою, яку піднесено в тім самім числї „Дѣла“ є заложене комітету з Русинів так старокраєвих, як і заморских, котрий би дбав про те, щоби звязь між еміґрантами і Русинами, що зістали в краю, не перервалась. Що такий комітет доконче потрібний — річ зовсім ясна і дивуватись тілько потреба, що его до днесь ще нема. Користи з такого комітету моли-б бути величезні. Що правда, американьскі Русини не забувають поки що за старий край, чого доказом ті скромні датки, висилані від часу до часу на народні цїли, або і ті жаданя руских краєвих священників, які скрізь лунають по тутешних ґазетах. Та мабуть старокраєві Русини уважають нас за пропащих і на поклики наші остають глухими на превелику шкоду не лиш тутешних Русинів, але і самих себе. Надїймо ся, що буде ліпше, та що краєві Русини позбудуть ся своєї байдужности взглядом нас і в доказ сего не лиш з'орґанізують комітет, про котрий була бесїда, але також вишлють сейчас кількох молодих, щирих патріотів-сьвященників, котрі схотять працювати для добра своїх братів, добровільних і недобровільних вигнанців.

г.

Банда ошуканців!

Особливо розгавкало ся в послїдних часах „Русское Слово“*) на „Україну“ і „Українців.“ Нема числа, щоби „Русское Слово“ не згадало по десять раз „України“ та не набрехало десять міхів лайдацкої брехні на »Українців.« Головні брехні »Русского Слова« в тій справі такі: 1) що »Українцї« вирікають ся назви »Русин« і »Русь« а видумали »якусь« Україну, 2) що нашим селянам не в голові »Україна«, що є в Росиї і 3) що »Україну« видумали Ляхи. — Розберемо тутки коротко ті три головні брехнї.

Приступім до 1 ої точки, буцїм »Українцї« вирікають ся імени »Русь« і »Русин.« — Отже кажемо тутки публично, що се є кацапска, лайдацка брехня »Русского Слова.« — »Українцї ніколи назви »Русин« не вирікають ся і вирікати ся не потребують, бо імя »Русин« значить те саме, що »Українець.« Наш нарід, що говорить такою мовою, як отсе пише »Свобода,« і як писали наші славні поети: Шашкевич, Шевченко, Федькович і Франко, та як гово-

*) „Свѣтъ“ передрукував сї в селітвицї. — Ред.

рять у нас всі селяне — е дуже великий б... есть его аж 30 міліонів. З тих 30 міліонів тілько мала частина, бо 4 міліони живе в Австриї, а 26 міліонів в Росиї, в московскім царстві, почавши від росийскої границі за Сокалем, Бродами, Підволочисками і Гусятином аж поза ріку Дніпро і поза місто Київ до ріки Дону на схід, і вздовж рік Дністра і Дніпра аж до Чорного Моря на полудне. І от сї наші братя Русини, що живуть під московским обухом — а е їх 26 міліонів — зовуть ся звичайно »Українцями« а рідше »Русинами«; свій край зовуть вони »Україною« а рідше »Русию,« свою ж мову зовуть »українською« або „малоруською". Щоби-ж не було баламутства і щоби всякому було ясно, що »Русини« і »Українці« то оден нарід, що говорить однаковою мовою і до одного стремить, то для того каже ся звичайно »Русини Українці,« — »Русь-Україна« і мову нашу зове ся »українсько-руською.« Отже в тім нема ніякої зради ані виріканя, але противно: ходить о се, аби всї »Русини-Українцї« мали себе за одно і щоби вживали спільного імени.

Але за се тими зрадниками, що вирікають ся назви »Русь« і »Русин« е ті самі брехливі ошуканці, кацапска банда москвофілів! Ся нанята за московскі рублї драбня хоче, аби ми покинули свою назву „Русь", аби ми пристали до Москви, до Росиї! Ся лайдацка зволоч хоче, аби з нашого народу слїду не стало і щоби ми стали Москалями, Росиянами. А хтож то випер ся явно і публично назви „Русин".. як не москвофільский редактор з Відня, Верґун? Сей кацапский побрехач поїхав до Київа і там брехав, як мерзенна собака, що Русини не хочуть носити „варварского названія" „Русин", але хочуть пристати на московске, хочуть звати ся Москалями. Так бачите, братя селяне! Сей московский льокай назвав наше народне імя „варварским", се значить дикуньским! Сей пшбеник, якому чесний чоловік руки не подае, опльовував імя власного народа, бо ему московскі пани платять за се гроші, аби він рідну Матір Вітчину запродав. За те ему київскі Українцї мало морди не збили, бо тамошним Українцям теж дороге і сьвяте імя „Русин!" А тим часом „Галичанинъ" дуже вихвалював сего Верґуна і его злодійскі брехнї!

Ось так, братя селяне, з тими москвофілями, з тим сотворінем, що „само міх дре і само квичить." Самі плюють на нашу назву „Русин", самі кажуть нам ставати Москалями — а кричать і брешуть на „українців", То звичайна злодійска тактика. Як злодія ловлять, то він, аби змилити людий, втікае та кричить: „лапай! лапай!" — Так і москвофільскі драби! Самі вирікають ся свого народу, самі за гроші его продали, самі стали московскими посіпаками, а брешуть на „Українців!" — Ото раз запродана банда Юдів Іскаріотских!

Друга точка тих брехнїв про „Україну" е, що нашим селянам не до „Україні" — вона лежить в Росиї над Дніпром. А дивіть на них, які вони штудерні! То нам нічого до наших братів Русинів Українців, що їх е 26 міліонів?! То може ми маемо їх відречи ся для того, що нас ділить границя з теребилюльками?! А недочекане ваше кацапске! — Ми знаемо, що сила наша і ратунок наш в едности і згоді та спільній нашій помочи всего нашого народу: чи в Галичині чи на Україні! Тілько тоді, як на Вкраїні під Москалем наш народ збудить ся, тоді тілько поборемо ми ворогів. Нас, галицких Русинів е всего 4 міліони, а українских е аж 26 міліонів! Щоби то була за сила, як би она разом ішла! Тож кождий розумний селянин се знае, що нам треба оглядати ся на Украïну, бо нарід то так, як велика родина: одна часть народу помагае другій части і так спільно нарід добувае собі волю від чужинців.

Ми, Русини-Українці, мусимо собі заложити в будучности свою независиму, хлопску державу, вільну Русь Україну, без пана, деби сам нарід собі лад давав, як то колись бувало за козаччини. Але до того треба, аби весь нарід взяв ся до роботи, в Галичині, чи на Україні. До того треба єдности всїх Русинів-Українців, як їх е 30 міліонів! Тому нам важна Україна, нам треба вкупі йти і єї підпомагати в борбі з Москвою і з царем! Се простий інтерес наших селян!

Але за то, який інтерес наших селянам до цареславної і кнутопоклонної Москви! Щоби місто польского батога прийшов нам на плечі московский кнут, московска дротяна нагайка? Чи нам замало неволї? Требаж нам ще московских порядків? То до такого добра веде нас „Русское Слово"? Ой! рублї! рублї, що ви за худобу з чоловіка зробите?!

Ми, Русини Українці, не хочемо ні Польщі ні Москви; але будемо добивати ся вольної, хлопскої Руси України, якої тілько віків добивали ся наші козаки.

Третя брехня москвофілів про „Україну" е, буцім то „Україну" видумали Ляхи. Отже то знов таке саме дурисьвітске циганьство, як всї інші кацапскі брехуньства! Назва „Україна" так само стара, як назва „Русь," бо ще тому 900 років, коли Ляхів у нас ні на лік не було, згадуе ся в лїтописях імя „Україна". І наші славні козаки, що боронили нас від Ляхів, назвали нашу вітчину „Україною" а наші гетьмани звали ся „українськими" гетьманами і в народних піснях наш нарід зове наш край „Україною" та співае:

„Зажурилас Україна
„Що нічо робити,
„Видоптала дика орда
„Маленькиї діти"

або знов:

„Та не буде красше,
„Та не буде ліпше,
„Як у нас на Вкраїні,
„Де не буде Ляха,
„Де не буде жида,
„Не буде унії!„

Таких пісень е богато. Тай наш найбільший хлопский поет, Шевченко, зове нашу вітчину „Україною" а Шашкевич, пробудитель нашого народу в Галичині, зове нашу землю Русею Україною. Отже безсовістна брехня, що „Україну" зидумали Ляхи! Бо чи видів хто таких вариятів, аби самі на себе бич крутили? А преці і українські козаки бороли ся завзято з Ляшнею! Преці Шевченко писав остро против ляцких панів! — Тому Ляшня радаб нас, Русинів-Українців в ложці води втопити і не дурна на свою голову біду видумувати. Тож ясно з того, як безсоромно і безглуздно бреше „Русское Слово"; бож всякий, в кого е всї клепки в голові, зараз зміркуе, яка дурна та кацапска брехня.

З галицкої „Свободи".

Дописи.

18. ЛИСТ ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

З австрийскої політики.

З »високою політикою« в Австриї не було властиво ніколи добре, а від часів польского папка ґр. Казиміра Баденього таки зовсім попсувало ся. Той Бадені, боячи ся одвічальности перед парляментом за кроваві вибори в Галичині, хотів собі з'єднати Чехів і видав для них язикові розпорядженя, нарушаючі стан посїданя Німців в Чехії. Отсї розпорядженя, хоч і давали Чехам такі права, які їм зовсім справедливо належать ся, не були справедливі, бо видано їх в несправедливій, неконституцийній дорозї. Такі язикові закони повинен ухвалити парлямент, а не щоб їх надавав самовільно президент міністрів, тай для всїх народів Австриї повинні бути надані справедливі язикові закони, а не лише для одного народа, і то до того на се, аби підкупити послів.

Тай не принесли сї нещасливі розпорядженя польского ґрафа щастя Австриї. Вони стали причиною борби межи Німцями та Чехами, борби, через яку мусїли упасти три міністерства, а тепер мабуть і міністерству д-ра Кербера приходить конець.

Д-р Кербер умів порядно ходити помежи дощ, водити за ніс усї партиї, дурячи їх всякими обіцянками, але »до часу збанок воду носить«. Послїдне засїданє парляменту, на котрім славяньскі посли побідили Німців в справі словіньскої ґімназиї в Цілеї, захитало добре таки становище Кербера, а бодай так пишуть віденьскі ґазети. Німцї, певні свого панованя в Австриї розлютили ся дуже через отсю свою неудачу, а стративши почуте справедливости (богатий звичайно думае, що йому так і належить ся бути богатим; Німцї, богаті в права, які їм дае австрийска конституция, котру вони самі кували, думають, що вони не сьміють бути переголосовані в парляменті!), кричать, що їм стала ся велика кривда тай зачинають рити на всїлякі лади під Кербером. Одні кричать, що через побіду славяньских послів німецкий нарід в Австриї почне хилити ся до партиї Всенїмців, котрі хотїли би всїх Німців бачити під панованем пруского короля і цїсаря Німеччини, другі голосять, що Кербер таки попирае по тихо всенїмецкий рух.

Що буде з того крику, ще не знати. Та чи уступить Кербер, чи ні, нам Русинам, від того лекше не стане. Тепер в Австриї такий вітер віе, що всякий міністер буде сприяти польскій шляхтї і голосити, що Русинам живеть ся в Галичині, як у Бога за дверми. Русини не мають що надїяти ся »на князів земних«, а таки своїми хлопскими руками зробити лад у своїй хатї.

Деякі австрийскі політики ворожать знов, що Кербер хоче розвязати парлямент, від котрого вже видусав, що міг, а нічого більше не може сподївати ся, бо тепер знов зачнуть їсти ся Німцї зі Славянами, і розписати таки на весні нові вибори. Нехай! Буде з того хоч кілько користи, що руский нарід через виборчі збори знов розрухаеть ся трохи, а польскі пани та жидівскі богачі, що висиплють знов гроші на вибори, станугь одним кроком близше до банкротства.

Зачувати, що австрийске правительство виготовило вже проект нового прасового закона. Закон той мае дозволяти кольпортаж (вільне розпродуванє ґазет), котра досї була заборонена лиш австрийским ґазетам (заграничним ні), тай то треба буде подавати о дозвіл кольпортажні до властий. Коли се правда, то сей закон буде гірший від росийского, бо навіть в деспотичній Росиї кольпортаж вільна для всїх ґазет, хиба якійсь ґазеті відбирають її »за кару«, т. е. коли та ґазета пише в поступовім дусї і за богато людий її читае. В Австриї буде ще »ліпше«, бо ґазеті таки від разу можна буде не позволити на кольпортаж... Впрочім може діждемо побачити, яким то прасовим законом попишеть ся Австрия.

З польскої політики.

Крім австрийскої політики у нас е також польска політика, котру ведуть Поляки, аби знищити Русинів. А ведуть тоту руспноїдну політику всї Поляки без ріжниці партий, шляхта і демократи, католики й атеїсти, з виїмком одних хиба социялістів. Як знаете, в східній Галичині живе чимало хлопів, котрі по руски думають, по руски говорять, уважають себе Русинами, лише припадково належать до латиньского обряду. І тих то Русинів хотять Поляки доконче спольщити і в тій цїли закладають костели, каплиці, насилають в села польских законниць і т. д. Отсю польонїзацию усьвятив навіть львівский латиньский архиепископ, всьондз Більчевский, котрий навіть видав відозву до своїх вірних, аби складали гроші на будову костелів у східній Галичині. Подібну відозву видало також демократичне Towarzystwo szkoły ludowej. А один з таких розсадників польонізациї на Руси, кс. ьондз Ґромніцкі з Бучача, написав навіть брошуру, в котрій доказуе, що Русин і Поляк все одно, бо... і Русини і Поляки мають одного папу тай одного цїсаря. Такими »арґументами« може воювоти лише, або варият, або злобний, безличний шовініст. Кс. Ґромніцкі вариятом не е, бо ще досї не завезли його на Кульпарків, а безличному шовіністови дуже помагають хлопскі параґрафи. Лиш розпука бере, що наші хлопи такі смирні та тихі, а наша інтелїґенция така »культурна та гуманна«, що хоче з послїдними лайдаками поступати по людски. Тай мабуть довго ще так буде, бо в нас не можна народови всего ясно сказати або написати, бо ґазету конфіскують, а того, що говорить або пише правду, беруть до арешту.

31. Марта, 1902 р. М. Л.

З St. Mary's, Alta, Canada.

Важне для руских робітників в Канадї.

Чув ем, що мае зачати ся на ново страйк на Canadian Pacific Railway Co. дорозї, понеже тамтого року не був скінчений, а то длятого, що намножилось було богато скебів (хрунів), то сего року буде знов страйк. Правда, буде се за прикро для нашого руского народа, котрий еще мусить ходити до роботи на колії, але за те на будуче було би ліпше, если би тримали всї братя едність і жаден не важив ся іти до роботи підчас страйку, бо би ся в коротнім часї страйк скінчив і платня була би тая, котру собі робітники жадають. Чув ем також, що C. P. R. хоче сама підвизшити 25 цнт. більше, але не хоче на тое підписати ся, то-ж еї не вдасть ся без страйку.

На Lethbridge вкорінувала ся дуже французка опіка для нашого народу, котрої то вже опіки допустило ся 40—50 мадярів а до 80 словаків, котрих вже французкий езуїт загнав на свою обору. То з тих нових католиків е вже і такі, що збирають кождої 2-тижневої пейди гроші на того попика опікуна. Дають на него і декотрі Галичане свої тяжко запрацювані гроші, аби їх лиш запровадив до французкого неба. Прийде еще той час, що будуть жаловати за своїм небом. Але по смерти каяня нема.

Тома Шевский, робітник.

З Crooked Lake, Sask., Canada.

Одного часу прийшов до нас сьвященник В. Жолдак, привіз з собою французкого попа і каже нам: от маете свого попа. І мав у нас дві служби божі о. В. Жолдак і французкий. То ми Жолдака розуміли а французкого не розуміли; то ми его не розуміем, то і его не потрібуем того французкого сьвященника. Тепер кладем малу церкву. Маем образи із краю і у краю осьвячені, такі образи як звикло до церкви, е їх 24, спроваджені Гриньком Голінатим. Но то ми вже як збудуем той божий дім і чи може французкий піп осьвятити чи ні, бо ми не знаем. Ми тут лиш другий рік у Канадї, а есть нас 36 фамилій. Ми е самі Русини буковиньскі, а церков кладемо на фармі Гр. Голінатого.,

Гр. Голїнатий

СКУПАР.

Образ з житя руских робітників в 3 діях а 4 відслонах.

—Написав СТЕФАН МАКАР.—

(Дальше).

Поява осьма.

ВАНЬО (сам.)

ВАНЬО. Таки не дадуть мені дошити тих латок. Треба буде знов в неділю пересидіти дома. (Кладе загортку на куферек. Проходжуе ся по комнаті). Они кажуть: Ваню, жени ся! А я сам нераз собі міркую, що оно не було би так погано. Бо (числить на пальцях) був би свій кут, не платило би ся чужому за „борд", було би мене кому обіпрати, облатати — своя вигода! Гм... не зле було би, як би трафила ся яка під пару... (задумуе ся). Але яку би то? Стягнути з краю, чи взяти яку з Ню Йорку? Але в краю не знаю такої, тай коштовна се річ. Треба шукати поміж тутешними. (по хвильці задуми) А як буде така, що схоче метати гроші на витребеньки? То що тогдї? Все, що я заробив за тільки літ, піде марно на пусте! (проходжуе ся) Та ні! хиба я малий хлопець? Не знаю, кілько що коштуе? Видам їй тілько центів, кілько буде потреба, тай годі! Ні, ні! Не годен я так довше капарити... най буде, що хоче, а я таки мушу вженити ся.

Поява девята.

ВАНЬО і ІЛЬКО.

ІЛЬКО (вбігае). Ваню, на милість божу, пожичь мені три долари! Завтра сейчас віддам! Згодив я для себе убране, а бракло мені до суми. До дому далеко... пожич, пожич!

ВАНЬО. Не маю, чоловіче, щобись мене різав.

ІЛЬКО. Нині по виплатї і вже не маеш?

ВАНЬО. Повиплачував то сему, то тому, тай по грошах.

ІЛЬКО. Тиж не було ще навить часу видати... Пожич, Ваню, пожич! На маеш годинник в застав, як мені не віриш!

ВАНЬО. Щоби я з того місця не рушив ся, так не маю зломаного цента! Я навить ґаздини не заплатив.

ІЛЬКО. Бодай ти вдавив ся тими грішми, та бись вдавив ся! Будеш бачити, що они тобі на здоровле не вийдуть! (відходить).

Поява десята.

ВАНЬО опісля ФЕЦЬО.

ВАНЬО. От перебив мені! гадае, що я ту кую гроші! (ходить то взад то вперед, розправляе руками, воркоче щось до себе, опісля) Е! що буде то буде! Раз мати родила — раз треба помирати! (йде до дверей) Газдо! Ви вже спите?

ФЕЦЬО (за кулїсами). Ні ще.

ВАНЬО. Ходіть но сюди на хвильку! (до себе) Все одно! Не буду я так капарити!

ФЕЦЬО (входить). Що знов?

ВАНЬО. Ходіть ту близше!

ФЕЦЬО. Що за такий секрет?

ВАНЬО. Ходіть ту до стола! сїдайте! маю важну справу. (Фецьо сїдае, Ваньо коло него).

ВАНЬО (чухае ся в голову, вплявши очи в землю). Я за порадою до вас.

ФЕЦЬО. Говори!

ВАНЬО. Скажу, але не сьмійте ся! (поспішно) Я би хотів женити ея, що ви на тое, га? (і дивить ся, всьміхаючись, в очи Феця).

ФЕЦЬО. Та що-ж! ту нема великої труднациї в пораді! Маеш дівчину, то гайда з нею під вінець тай вже!

ВАНЬО. Отсе і біда, що не маю дівчини, але ми би на тое якось порадили.

ФЕЦЬО. Як?

ВАНЬО. Як то як? Як другі женять ся, так і я. Поїду до Ню Йорку і там собі виберу! Га?

ФЕЦЬО (здвигае раменами). Ні я тобі відраджувати, ні прихвалювати не стану, щобись потому на мене не плакав.

ВАНЬО. Чого би я мав на вас плакати! Вже що буде то буде, а вженити ся мушу, най хоч люде з мене не сьміють ся!

ФЕЦЬО. Та так, станеш ґаздою, то і інше око в людей. Коли ж задумуеш їхати?

ВАНЬО. Хоч би і в тім тиждни, то я готов, тілько то біда, що не маю з ким їхати. Може би ви? Ви і так щось нині згадували, що малибисьте охоту.

ФЕЦЬО. Гм, або я знаю? Мені би треба порадити ся жінки, що она скаже.

ВАНЬО. Прикличте ґаздиню сюди!

Поява одинайцята.

Ті-ж і ФРУЗЯ.

ФЕЦЬО (в сторону дверей). Фрозка! Ходи на хвильку! (Фрузя входить) Знаеш, наш Ваньо загадав велике діло — хоче женити ся.

ФРУЗЯ. Дай Боже щасте! А то де? Ніколи не згадував про те, аж так нагло?

ВАНЬО. Ні, ґаздине, я нераз по ночах розміркoвував над тим, а хоч нікому не казав, то таки гадав собі, що мені доконче треба вженити ся.

ФРУЗЯ. З ким-же?

ФЕЦЬО. Коби він знав! Ми тебе длятого і прикликали.

ФРУЗЯ. Нічо не розумію.

ВАНЬО. Що ту довго балакати? Я хочу їхати до Ню Йорку, а ґазду прошу за свата...

ФРУЗЯ. Ти мислиш, що Фецьо буде собі гроші тратити на якісь там прогульки? Єще чого не вигадав!

ВАНЬО. Та я би їм вже заплатив дорогу, а они і так мають там відвідати свого брата, то би було одно попри другім.

ФЕЦЬО. А що, Фрузю? Я би справді мав охоту. Тілько літ сиджу в тих горах, тілько напрацював ся, то хоч раз трохи провітрю ся. Сьвіт що з того не впаде ся, тай ми не збіднїемо.

ВАНЬО. Позвольте, ґаздине, я вам того ніколи не забуду!

ФРУЗЯ. Та... про мене... як вже так напер ся — най іде. Іно уважай, Ваню, щобись собі не вибрав якого шалавила!..

ВАНЬО. О, де-ж би я подів очи!

ФЕЦЬО. Добре, я поїду, але не мислиш знов їхати в тих полатаних шматах?

ВАНЬО. От, ґаздо, ви будете такі добрі, та пожичите мені свого убраня! Там викидати дармо гроші на оден раз!

ФРУЗЯ. Чи ти ошалїв, Ваню? Таж всї люде підняли би тебе на глум, що присягав в пожиченім убраню! Що тобі!?

ФЕЦЬО. Не сьміши ся, Ваню! Таж то важна хвиля — не пожалуй тих кілька долярів!

ВАНЬО. Най буде і так — завтра куплю.

ФРУЗЯ. Іно як поїдеш до Ню Йорку, щобись порядно виголив ся та вимив!

ВАНЬО. Ну ну!

ФРУЗЯ. Га, хто ж то може знати божу волю?! Може оно і на добро тобі вийде...

ВАНЬО (розніжнений). Ґаздине, тай ви ґаздо! Ви мені були як мама і батько, не полишайте мене і тепер. Що буде то буде, а най стане ся вже раз інакше. (витягае з-за холяви гроші) На, ґаздине, принесіть за 10 центів пива, най нам стелить ся щаслива дорога.

ФРУЗЯ (бере 10 центів — поважно). О, Ваню, ти там береш собі тое до серця! Не такі як ти женять ся і якось жиють, тай ти потрафиш!

ФЕЦЬО. Хиба ти, Ваню, мала хлопчина, не потрафиш нагнути жінки на свій лад, чи що?

ВАНЬО (вимахуе рукою). Все одно! Най ся діе воля божа! Виграв або програв!

ДІЯ II.

Відслона І.

Компата в Ваня Скупенди.

Поява перша.

ВАНЬО (сам).

ВАНЬО (збиває цьвяхами цебричок). То знаю, що як збиваю той цебричок, то для себе, а не для других. Бувало, як чоловік прийшов з роботи, то така нудьга брала, трохи нераз на стіну 'не драпав ся. Не було що робити; а тепер? (притакує собі головою, підводячись від своєї роботи) Вже най собі що хто хоче говорить, але таки жонатому чоловікови ліпше. Добре то люде повідають: Не лінуй ся 'рано встати і за молодуженити ся; та коби я був мав той розум от так яких кілька років вперед!.. Але то нічо. І так добре! (по хвильці) Або-ж то і вибрав я собі жену не аби яку! Люде мені завидують! (горячить ся) Заговорить до старшого чи до молодшого — кождому знає що відповісти. А як вже яка забава, то всіх голоси втихнуть, а еї все на верхи. Навіть молодики, такі, що більше бували між людьми за мене, питали ся нераз: Де ти, Ваню, роздобув таку красуню? А я нич, лиш всьміхну ся та відповім: Пан-Біг мені дав! Добре мені, коби лиш здоровле... (клянцає молотком по цебричку).

Поява друга.

ВАНЬО і ОРИНА.

ОРИНА (входить). Ти еще ниласш коло того цебричка?

ВАНЬО. Вже конець, вже! (підводить ся з крісла).

ОРИНА. То бігай і принеси угля, бо нема чим в печи затопити — а хутко!

ВАНЬО (простує ся). Ой, Орино, я такий слабий. Десь другі жінки самі назбирають тілько угля, що за цілу зиму не треба купувати.

ОРИНА. Може бути, що другі так робять, але від мене не діждеш ся того. Ну, йди, скорше, йди! Не гай ся!

ВАНЬО (кривить ся), Я гадав, що хоч нині відпічну собі трохи. (відходить).

Поява трета.

ОРИНА (сама).

ОРИНА. А то поломаний вугляриско! Він гадає, що я ту прийшла до него за служницю, я, ню-йорска дівчина, що буяла собі до схочу, куди тілько забагло ся. Пожди, не такої я тобі засьпіваю ще! Лиш поволи, а так станеш танцювати, як я тобі заграю. Ей, не була би я ту прийшла, як би не той премудрий Федьо! Казав, що Ваньо має гроші, а я дурна повірила. А може і має, хто-ж то може знати — такий скупариско не зрадить ся, де їх ховає. На! Не загину я, а дам собі раду. Хлопців, нівроку, ще подостатком, хоч на копи їх числи. (Ілько заглядає крізь вікно до комнати).

Поява четверта.

ОРИНА і ІЛЬКО.

ІЛЬКО. Орина! Ваньо дома?

ОРИНА (сьміючись до себе) А ось вже лізе одна муха до меду. (до Ілька) Нема Ваня, нема! Ходи сюди!

ІЛЬКО (витаючи ся з нею). Що се такого, що не мож тебе від кількох днів побачити? Може так залюбила сх в своїм Ваньови, що ані на крок его не відступиш?

ОРИНА (нахмурившись). Хиба Ваньо не хлоп?

ІЛЬКО (сьміючись). О, певно, що хлоп! Дай ему торбу і палицю — можеш его на сьміло вислати поміж людей за милостинею.

ОРИНА (відвертає ся від него з уданою гримасою). Ти, недобрий, ти! Не люблю тебе більше і вже!

ІЛЬКО (обнитає Орину і цілує еї). Ну, не гнівай ся, Орино, не гнівай! Я собі жартував; а подиви ся, що я тобі приніс. (витягає годинник і дає Орині).

ОРИНА (бере годинник, оглядає его, сьміючись). Ти де взяв таку красоту? .

ІЛЬКО. Як то де? Нароком купив для тебе; хиба ти того не варта?

ОРИНА (примірює до грудей). Пасує?

ІЛЬКО. Повідж мені, щоби тобі не пасувало? А тепер кажи: Купив би тобі таке Ваньо?

ОРИНА. Ей, що ти мені все з тим Ваньом... (приглядає ся ще годинникови). Гарне, нема що казати. (підморгуючи значучо до Ілька) Чим-же я тобі віддячу ся, Ільку?

ІЛЬКО (вдивляє ся в неї, глипає на неї очима, вертить ся не знаючи, що почати, опісля). Орина!...

ОРИНА. Що?

ІЛЬКО (приближаючись до неї). Орина! Біг-ме, ти гарна як крашанка. (Орина кокетно цофає ся взад).

ІЛЬКО (поступає за нею). Ей, Орина, бо як хоплю, то так вицілую...

ОРИНА (хоче втікати). Коли я не дам ся...

ІЛЬКО (біжить за нею, хапає еї і цілує пристрастно). На маєш, на маєш!

ОРИНА. Досить вже, Ільку, бо мене задусиш! (Ілько відскакує засапаний, а Орина поправляє собі волося).

ОРИНА. Як би нас так був Ваньо застав?

ІЛЬКО. Хиба я его бою ся? Не маю его що на одеп палець взяти.

ОРИНА (грозить ему). Ти горячко якась, ти!

ІЛЬКО. Єще хочеш? (хоче йти до неї).

ОРИНА. Досить вже, досить, лиши на другий раз!

ІЛЬКО. Фу, як змордував ся, як би з десять кар вугля наметав. Але мені треба вже йти. Знаешь що Орина? Прийди нині на баль, вигуляємо ся за всі часи. Окрім того, тебе ту ще прийдуть просити, я наняв, тілько так роби, щоби Ваньо лишив ся дома.

ОРИНА. Ти ліпше зроби і прийди сам по мене, підеш на баль.

ІЛЬКО. Добре, добре! (віходить).

Поява пята.

ОРИНА (сама).

ОРИНА. Хлоп як огонь! З таким, хоч пожартувати не жаль. (по хвилиноцї) Йно уважай, Орина, щобись не дістала ся на людскі язики! А хоч би і так, хиба я про те дбаю? Що-ж мені хто вдіє за тоє? Що то я в старім краю, чи як? Тілько мого, що з хлопцями погарцюю, я їх прецінь до себе не кличу, они самі липнуть. А чому ж Ваньо такий нездара? Правда, я могла не йти за него, але ..... е, також знайшла собі журбу! Як би так все брати собі до голови, довелось би невдовзї повісити. Тілько мого, що на сім сьвіті!

Поява шеста.

ОРИНА і ВАНЬО.

ВАНЬО (входить). Вже маєш угле, Орино! (йде сідати на крісло).

ОРИНА (дивить ся на его хід). Ти чого так йдеш, як бись мав невдовзї Пану Богу духа віддати?

ВАНЬО. Якже-ж маю іти інакше, коли я хотів собі сегодня спочати, а ти женеш мене за вуглем.

ОРИНА. А ти гадав, що при ґаздівстві як? Будеш сидіти з згорненими руками? Як-есь хотів заживати парубоцкого, безжурного житя, то було не женити ся.

ВАНЬО. Ну, йди вже, йди і розпали в печі та звари що!

ОРИНА. Язиком буду розпалювати? А дрова на підпал де? Чи то може жіноча річ? Ти, небоже, мусиш ще неодного вчити ся! Як маєш бути ґаздою, то будь ним, як Бог приказав, а не капари так!

ВАНЬО (підводить ся, насупившись і виходить, а за ним Орина). Не забудь по дорозї вточити води!

(Дальше буде.)

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касіеръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

НОВИНКИ.

— **Дня** 23-ого Апріля сів на шифу в Бремен бувший канонік пряшівский, о. А. Годобай і о. І. Коротняй також сьвященник пряшівскої епархії. О. Годобай іде тут яко візитатор, хотяй „А. Р. - Вѣстникъ“ чомусь зве его вікарієм ґенеральним. О. Коротняй має осїсти в Allegheny, Pa., где нема навіть церкви. О. Годобай, як зачуваємо, буде підлягати всім тутешним римо-католицким бискупам, буде сидїти в Вашинґтонї, а Мадяри будуть платити ему пенсию.

— **Вôспа** появила ся въ Мт. Кармелъ, Па. и выкликала мѣжь жителями чималый переполохъ. Доси занедужало 29 особъ. Санітарный урядъ выбудовавъ шпиталь за мѣстомъ, приказавъ позамыкати школы и въ загалѣ чинить що може, абы недуга не ширила ся.

— **Гукъ** народу прибуває въ Америцѣ. Якась панѣ Дж. Мекґоенъ зъ Токерсъ Корнеръ, Н. Й. породила минувшого вторка пятаки — всѣ дѣвчатка Мати и дѣти здоровû.

— **Брехи** та знай міру. Се повинен би собі затямити дописуватель з Jessup, Pa. до А. Р. Вѣстника, котрый каже, буцім то „помощный“ редактор „Свободи“ говорив (кому, коли і где?), що еслиб був за часів Пр. Діви Марії, то був би женив ся з нею. На таке говорене треба-б хиба такого дурака, як дописуватель „А. Р. Вѣстника:“ Брехнею цілий сьвіт перейдеш, але назад не вернеш.

— **Жертвою** огню упавъ дмя 18. с. м. головный фабричный будинок фірмы Нейшінелъ Вайтъ Лійдъ Ко. що стоявъ при улици Фронтъ въ Бруклинѣ, Н. Й. Шкоду обчисляють на 150 тысячь долярôвъ.

— **Фонетична** правопись въ Росиї находить щораз більше приклонників. Гадку заведеня фонетичної правописи підняли перші журналісти. В слїд за сим відбули ся в тій справі анкети університетских професорів і визначних писателів, на яких одобрено піднесену ґазетами справу упрощеня дотеперішної правописи. Та найзавзятійше виступають проти дотеперішного способу писаня в Росиї — народні-учителї. В прасї появляє ся безліч дописей учителів, а кождий по своєму арґументує конечність заложеня фонетики. Один зъ учителів, іменем Звятінцев, пише між іншим в »Приднѣпровск-ім краю«: „ За весь свій учительский труд я побираю 25 рублїв місячно, а з них що найменше 5 рублїв беру за букву »ѣ«. Буквами ѣ, ѳ, ы, ъ, морочить ся лише дітвору“ і т. д. Справа заведеня фонетичної правописи в школах в Росиї є лише квестиєю часу і можна надїяти ся, що міністерство просьвіти вдоволить загальному жаданю публики.

— **Велике** нещасте лучило ся въ анґлійскомъ мѣстѣ Ґласґовѣ подчасъ мѣжнародного турнею гры въ пилку (футбалъ). На торжество зъѣхало ся около 80 тысячь людей зъ цѣлои Анґліи. Коли гра була въ найбôльшомъ розгарѣ, завалила ся переповнена людьми (высока на 25 ярдôвъ) трибуна. Сотки осôбъ упало зъ высоты 30 стôпъ на деревяне и желѣзне руштоване. Кинули ся ратувати, але се не йшло такъ легко. На мѣсци нещастя лежала купа забитыхъ и покалѣченыхъ, якихъ лише постепенно можна було вытягати зъ румовища. По цѣлоденной праци добули зô звалища 30 осôбъ забитыхъ и 250 тяжше або лекше покалѣченыхъ. Зъ тыхъ послѣдныхъ померло доси 9.

— **Діяменты** и перлы въ листѣ. Ювілеръ Тавберъ у Вѣдни выславъ до Брукселѣ и Парижа два порученй листы, въ якихъ мѣстило ся 247 діяментôвъ и 2 перлы, разомъ вартости 45.000 франкôвъ. По дорозѣ листы хтось выпорожнивъ, про що повѣдомлено почтовый урядъ у Вѣдни.

Дня 17. с. м. знищила пожежа цѣле село Фішеръ, Ил. и половину мѣсточка Кейсї, Міч. Въ обохъ случаяхъ доходить шкода до 200 тысячь долярôвъ.

— **Росийский** підофіцер, або як чисто по росийски говорить ся „унтерафісір“ Остафієв в Нижнім Новгороді, пив, пив і пив — аж здурів. Недавно тому запившись, завів колотнечу з своими товаришами, а наконець і почав до них стріляти. По касарни понеслась чутка, що Остафієв зійшов з розуму і перепуджені вояки стали втікати, а Остафієв стріляв і стріляв. Він вхопив був скринку з 1200 острими набоями, і замкнувшись в нарожній комнатї, почав крізь вікно стріляти до людий на улици. Насамперед застрілив служницю якогось ґенерала, відтак зранив невістку якогось з висших офіцирів та й ще кількохъ людей. Практикованим в Росиї звичаєм, завізвано сторожу пожарну, щоби та струєю студеної води успокоїла здурівшого, але й сикавка не могла дати ради. Остафієв мало що не убив поліцмайстра бар. Тавбе, аж наконець сам собі відобрав жите, вистрілявши перед тим більше як 100 набоїв.

— **Маґнетный** пѣсокъ вôдкрывъ сенаторъ Галізенъ на побережу Норвеґіи. Пѣсокъ є змѣшаный зъ рудою маґнетного желѣза, тому має притягаючу силу и всѣ маґнетнй прикметы. Сенаторъ Галізенъ ствердивъ сѣ незвычайнй прикметы пѣску въ охрестности Рауна и приписавъ численнй розбитя кораблѣвъ о скалы, сильному дѣланю пѣску на бусолю. На основѣ сего донесеня картоґрафічне бюро въ Норвеґіи загадує урядити выправу сего лѣта, щобы на мѣсци пересвѣдчити ся о скôлько погляды Галізена є правдивй.

— **Незвычайну** сензацію выкликали въ Бруклинѣ, Н. Й, смерть С. Г. Катсмаера и его жены. Ихъ трупôвъ найшла оноглы рано ихъ 12-лѣтна дочка въ спальни. Мужъ лежавъ въ лôжку а скостенѣла жена сидѣла на крѣслѣ. Оба курки вôдъ ґазу до свѣченя були вôдкрученй, зъ чого догадують ся, що супруги допустили ся самоубійства при помочи ґазу.

— **На** Джесупъ, Па., въ готели Соболевского, упавъ зô сходôвъ и забивъ ся робôтникъ К. Левицкій.

— **Президентъ** Рузвелтъ заобезпечивъ свое жите въ ню-йорскихъ товариствахъ асекураційныхъ на 80 тысячь долярôвъ. Покôйный президентъ Мекінлей бувъ заобезпеченый на 60 тысячь долярôвъ.

— **На** мітинґу парохіяльномъ въ Jersey City, N. J. приняла парохія одноголосно всѣ ухвалы зъѣзду въ Гарисбурґъ. Па.

— **Дуже** богато иміґрантôвъ иде послѣдными часами до Америки зъ Норвеґіи. Минувшого тыжня выѣхало ихъ зъ Христіяніи поверхъ 1500 душ.

— **Нови** поклады золота вôдкрыто въ въ Сибѣри въ округѣ нерчиньскомъ. Ихъ выдатнôсть обчисляють на 10.000 пудôвъ рôчно, а експльоатацію на якихъ 50—60 лѣтъ. А що поклады тягнуть ся здовжь хіньскои границѣ, то мало бы акційне товариство, що завязало ся въ цѣли експльоатаціи, вôдступати 10 пр. выдобуваного золота хіньскому правительству.

— Хочешь знати коли яке свято? — Купи собѣ календарь въ редакціи „Свободы“ за 50 центôвъ.

— **Невинно** повѣсили въ Ст. Луисъ, Мо. мурина Флочера, котрый бувъ обжалованый о убійство дѣвчины. Судъ засудивъ его на кару смерти, помимо дуже слабкихъ доказôвъ вины и увѣрянь самого обжалованого, що вôнъ невинный. Засудженого повѣсили дня 11, с. м. о 6 ой годинѣ рано, а въ 19 мінутъ опôсля надоспѣвъ телеґрамъ вôдъ ґубернатора зъ приказомъ, абы выконане засуду вôдложили, бо выходить на верхъ, що муринъ бувъ невинуватый. Та було вже за пôзно! Американска справедливôсть усмѣхала ся вдоволены, а невинный чоловѣкъ висѣвъ на шибеници.

— **На** запомоговый фондъ для нашихъ молодыхъ борцѣвъ-студентôвъ зложено вже въ Галичинѣ поверхъ 63 тысячѣ коронъ. Зъ сихъ грошей — якъ дознаємо ся — выдано доси около 31 тысячь коронъ. На сю квоту зложили ся выдатки на подорожь и на удержане 540 студентôвъ. Зъ остаючихъ 32 тыс. коронъ майже половину заберуть вписы на лѣтный курсъ, а решты не выстане навѣть на прожитокъ академикôвъ до половины липня. Братя американьскй Русины на васъ теперь черга! Де не можуть вже малозасôбнй галицкй Русины, тамъ мы повиннй ратувати ихъ. Не даймо погибати молодымъ героямъ въ борбѣ за найсвятѣйшй права Руси-Украины! Поможѣмъ имъ, не жалуймо жертвувати для нихъ малого грошевого датку, бо они все пожертвували для насъ.

— **Добрый** примѣръ батька всегда хосенно вплывае на дѣтей... Въ Тіфайнъ. О. старый батько родины, Енсміндорферъ, оженивъ ся зъ молодою вдовою. Сынъ его задививъ ся на батька и того самого тыжня повѣнчавъ ся зъ гарною толідовскою мѣщанкою, а дочка, щобы не лишати ся позаду вôдъ обохъ, утекла изъ своимъ любовникомъ до Олдъ Фортъ, де казали звязати себе присягою на цѣле жите. Все те стало ся въ однôмъ тыжни и въ однôй родинѣ. Три весѣля — черезъ добрый примѣръ батька.

— **Довгій** тунель злучить небавомъ Италію зъ Швайцаріею. Тунель веде черезъ гору Сімпльонъ и буде довгій на 20 клм. Доси перебито около 11.200 м. дороги. Найбôльшу перепону найдено зô стороны Италіи. На 4430 м. натрафлено на сильне жерело воды такъ, що треба було здержати роботу. Зъ Швайцарскои стороны праця тревае дальше. Черезъ тунель Сімпльону буде вести найкоротша дорога зъ Медіолану до Парижа.

— **Скорше** згинешь, якъ здуришь або нарозумишь лиху жену. Въ Ґворомо, Текс. фармеръ Н. Лагоні мавъ таку лиху и сварливу жену, що крый Господи. Абы бабу налякати, скочивъ до рѣки, надѣючись, що она, хочь розлючена на него, подобрѣє и прийде ему въ помôчь. Но завѣвъ ся! Жена, хочь стояла на березѣ и вмѣла знамените плавати, не ратувала и вôнъ дѣйсно утонивъ ся.

— **Мѣсто** Остраву въ Моравіи (Австрія) навѣстила повѣнь. Вода залила 800 стôпъ глубоку копальню при чомъ утопило ся 13 майнерôвъ,

— **Старинна** вежа на костелѣ мѣсточка Сіента (?) въ Испаніи, цѣнне дѣло штуки зъ XII. столѣтя, завалила ся въ недѣлю, дня 13. с. м. Саме тодѣ правило ся богослужене, костелъ бувъ переповненый людьми, а коли ненадѣйно вежа затрѣщала и почала валити ся на ихъ головы, повстала страшенна паніка. Кождый ратувавъ ся и утѣкавъ що силы, але не всѣмъ удало ся утечи. Сѣмъ осôбъ найшло смерть пôдъ звалищами, а покалѣченыхъ начислили поверхъ 50. Три сусѣднй домы привалило румовище вежѣ и знищило до самыхъ основъ.

— **Лише** случайно дознае ся нынѣ свѣтъ, якъ по звѣрски поводять ся Анґлійцѣ зъ Бурами. Анґлійски часописи донесли, що въ пол. Африцѣ розстрѣляно двохъ анґлійскихъ офіцирôвъ зъ Австраліи, якй допустили ся убійства 10 Бурôвъ задля рабунку. Справа була ось така: Сѣ офіциры дознали ся, що 10 заполоненыхъ Бурôвъ мае звышь пôвъ міліона франкôвъ. Абы посѣсти сй гроші, офіцири зробили военну нараду и въ короткой дорозѣ засудили Бурôвъ на смерть. Однакъ вояки, якихъ призначено до выконаня засуду, вôдказали послуху. Доперва вояки зъ иншого вôддѣлу, котрй не були свѣдомй справы, вымордували поломеныхъ Бурôвъ. Про се дознавъ ся нѣмецкій консуль въ Преторіи и на его доносъ Кіченеръ скликавъ военну раду, яка засудила обохъ офіцирôвъ на смерть. — Зъ сего можна собѣ уявити, якъ поводять ся прості вояки зъ Бурами, коли »интеліґентнй« офіциры анґлійскои арміи вызначують ся такими розбійничими вчинками.

— **Обильнй** жерела нафты вôдкрыти коло мѣста Ґлейдстонъ, Міч. надъ рѣкою Реиндъ.

— **Всѣ,** що писали до насъ за книжками и въ другихъ справахъ, зволять намъ выбачити опôзнене зъ вôдповѣдями — а то зъ причины великого навалу працѣ, яку теперь маємо.

Редакція „Свободы“.

Пісня Ню-Йорска [2].

Кукала зазуля на калині,
Їхали зрадники з Пенсилвенії.
Їхали, їхали аж до Ню Йорку,
Же видадут „Правду“ для пародоньку.
Видали они фалат паперя,
Де хвалят Москаля і Мадяря.
А нарід ся дивит і всьо карбує,
На своїх зрадників дручок готує...
„Ой ти народе невірниченьку,
Чому ти не віриш в нашу правдоньку?
Чиж то не можна пожартувати,
Москаля в бороду поцілувати?
Куп собі хлопе та нашу „Правду“,
І завісь собі та до бенгавзу,
А придасть ся ти, не можеш сказати,
Бо будеш маги чим повт . . . ти.

Записав Д.

Оголошенє.

Руска Громада в Ansonia, Conn. пошукує дяко-учителя. Мусить знати провадити школу і хор. Зголошеня з паперами треба надіслати на адресу секретаря церковного комітету: Іван Шкурат (Box 1241 — Ansonia, Conn.)

За церковний комітет.
Іван Боропович, предс.
Іван Шкурат, секр.

НОВИНКИ.



— Памятайте на „Руско-Народный домъ Еміграційный въ Америцѣ" и высылайте жертвы до касієра пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st. Yonkers, N. Y., а за разомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

— **Злочину** убійства допустили ся въ Королѣвцѣ, пов. борщôвского въ Галичинѣ батько зъ сыномъ за марныхъ 8 коронъ!— Передъ кôлькома тыжнями пôшовъ старый жидъ зъ Королѣвки, Мотьо Рейбелъ на села купувати де що попаде ся: воскобойну, скôрки заячій, щѣтину и т. п. тай пропавъ безъ слѣду. Ажь ось сими днями найшли его въ млиновцѣ. Слѣдство вже выкрыло, що Федь Калиповъ зô своимъ сыномъ Иваномъ допустули ся злочину убійства. Мотьо Рейбель купуючи у нихъ щѣтину, показавъ, що у мошонцѣ мае грошѣ. Отець зъ сыномъ побачивши се, злакомили ся на грошѣ, порадили ся и потайкомъ убили жида, бо имъ треба було грошей на заплачене раты въ банку; отецьударивъ жида сокирою въ голову и вôдтявъ ухо, а сынъ пхнувъ ножемъ кôлька разôвъ около серця, а опôсля сховали трупа тымчасомъ въ яму та прикрыли гноемъ. Трупъ лежавъ тамъ черезъ три тыжнѣ, а потôмъ убійники вытягнули его звôдтамъ та встромили въ полонку въ поблизькôй млиновцѣ пôдъ лѣдъ. Не дуже запомогли ся, бо найшли у убитого лишь 8 кор. дрôбными и за ту дурницю жде ихъ теперь заслужена кара смерти.

— **Спіритизмъ** (вѣрування въ духи) розвивае ся на широку скалю въ католицкôй Бельгіи. Є тамъ цѣлі села, де спіритизмъ уважають за релігію. Тй сектарскій стоваришеня мають свои и прапоры и вôдбувають правильно засѣданя. Спіритисты стоять на военнôй стопѣ зъ мѣсцевымъ духовеньствомъ и становлять окрему партію, а въ каждôмъ разѣ секту. Спіритисты заносять новонарожденй дѣти на представленя, абы ихъ присутній тамъ духи поблагословили!!

— **Многонадѣйного** молодця, ученика высшого наукового заведеня въ Луисвілъ, Кн. увязнила на днахъ поліція пôдъ закидомъ фалшованя монетъ по 5 и 25 центôвъ. Хлопець каже, немовь бы тй грошѣ находивъ, але поліція доказуе що вôнъ фабрикувавъ ихъ самъ въ школьнôй лябораторіи. Фалшôвникъ называе ся Филипъ Генсъ и числить лише 14 лѣтъ. Можна ще по нѣмъ богато надѣяти ся, наколи — не повисне.

— **До** водоспаду Ніяґары скочила въ самоубійчôмъ намѣрѣ молода дѣвчина Делей Тонеп и погибла въ страшнôй бездни. Єи смерти приглядило ся около 200 людей, якй тодѣ були на мостѣ, але о ратунку не було й мовы.

— **Арештоване в домовині.** В Парижи лучила ся недавно слідуюча траґікомічна сцена в кабареті »Неап«, при бульварі де Кліші. Се »заведене« належить до тих підприемств, що в найновійших часах старають ся заспокоювати всілякі модні прихи людий по великих містах, котрі вже самі незнають, в який способ подразнювати би свої нерви, щоби лиш шо хвиля уживати якоїсь небувалої роскоші. Отже в тім „місци забави" роблять гостям оригінальну забаву, бо страшать їх смертию, а заразом ніби призвичають їх до неї. Столи суть там пороблені як віка з домовин, пауки, що звисають із стелі, пороблені з костий мерців, а служба, що послугує гостям, повбирана як караванарі. В додатку показують ще гостям, за помочию зручно укритих зеркал, як з живого чоловіка робить ся труп і сам кістяк. В тій ціли кличуть зъ помежи гостий когось, хто мае до того охоту, і кажуть ему лягати в домовину, котра стоїть перед гостями на підвисшеню, як би на сцені. Ціла та штука е досить незручним туманенем людий, бо чи в домовину ляже чоловік високого або малого росту, чи мужчина, чи женщина, то кістяк показуе ся завсїгди однаковий і маленький. Отже згаданого повисше дня лежав в домовині також якийсь „охотник", а „дурні" дивили ся, коли з него зробить ся кістяк. В сїй хвили, коли всї з як найбільшим напруженем витріщили очи на домовину, скористав з тої нагоди „розумний" злодій і почав зацікавленим гостям заглядати до кишені та виносити з них всїляке „добро" до своєї. Але мимо того, що сьвітло в „сали представлень" було трохи пригашене, добачив властитель заведеня „штуку" злодія, котрого однакож штука було зловити, не перериваючи представленя. Він для того приступив до злодія і попросив его чемненько, щоби він був так добрий і дав також зробити кістяк з себе. Серед загального одушевленя і грімких оплесків запрошений гість положив ся в домовину. На знак директора служба замкнула злодія в домовині і винесла до сусїдної комнати, де его задержано доти, аж прийшов закликаний аґент поліцийний і арештував его. Показало ся, що арештований е одним із найнебезпечнійших лондоньских злодіів, іменем Едвард Бурнес; у него найдено десять пуляресів, котрі він украв гостям підчас представленя з тамтого сьвіта.

— **Коли** робôтники зъ фабрики пороху фірмы Остинъ Павдеръ Ко. въ Ґлінъ Вілавъ, О. запаковували сей небезпечный матеріялъ, лучила ся страшна експльозія. 2600 фунтôвъ пороху вылетѣло въ воздухъ; робôтникôвъ К. Снекера и Л. Ивенся порозрывало на куснѣ, 4-охъ иншихъ покалѣчило, а цѣлу фабрику знищило.

— 5-цалева гармата експльодувала дня 14 с. м. на военнôмъ англійскôмъ корабли „Марсъ" пôдчасъ вправъ въ стрѣляню. Експльозія забила 11 морякôвъ, мѣжъ тыми 2 официрôвъ, кôлькохъ покалѣчила и значно ушкодила корабель. Нещастє лучило ся близь берегôвъ Англіи, недалеко мѣста Кінставнъ.

— **Жена** міліонера А. Е. Тавера зъ Poughkeepsie, N. Y. въ нападѣ божевôля застрѣлила мин. суботы свого 16 лѣтного сына а опôсля й себе. Около пôвночи Альфредъ пôшовъ спати. Слуги рôвножь розходили ся вже до спаня, коли въ тôмъ середъ ночнои тишины гримнуло пѣсть стрѣлôвъ на поверсѣ дому, въ покою Альфреда. Наляканй слуги сейчасъ полетѣли на гору и ту представивъ ся имъ страшный видъ. На пôвъ розôбраный лежавъ въ лôжку безъ житя молодый Таверъ зъ пятьма кулями въ грудяхъ и головѣ. Въ сусѣднôмъ покою вила ся въ передсмертнôй аґоніи панѣ Таверъ зъ перестрѣленою головою и зъ револьверомъ въ рукахъ. Самого міліонера Тавера не було тои ночи дома. Коли о нещастю донесли ему телефономъ, плакавъ зъ розпуки, мовь мала дитина.

Панѣ Таверъ недомагала вже вôдъ кôлькохъ тыжднѣвъ на умѣ. Всѣ бачили въ нѣй проявы божевôля, але нѣхто не звертавъ на се бôльшои уваги. Теперь прийшло до нещастя.

— **Копальнѣ** угля въ Карбонъ, Вайо.. що належать до Юніонъ Песифікъ, почали такъ сильно горѣти, що ихъ властителѣ були спонуканй наймити значне число робôтникôвъ, абы засыпали отворы въ копальняхъ. Тй копальнѣ горять вже 20 лѣтъ и нѣякъ не можна ихъ угасити. Замѣтно, що въ послѣдныхъ 5-охъ рокахъ огонь крѣпшае, а минувшого тыжня стрѣлявъ наче найсильнѣйша експльозія. Доси выгорѣло пôдъ землею на міліоны долярôвъ угля.

„Москвофіл" чи „москвофул"?

(розмова двох кумів.)

А. — Куме, добре, штом вас нашов!

Б. — Ну, што такого?

А. — Повіджте ми, што то таке за зіле москво-філ?

Б. — Москва, москаль і т. д. знате, што значить; »філ« — е грецке слово, походить від слова »філео« і значить то, що наше »любити«. Отже то й зве ся: москвофіл.

А. — То в тім нич злого!

Б. — Певно, што нічого злого: сам Христос приказав любити всїх людей, бо всї люде суть нашими ближними. Але бачите, наші рускі москво-філи дійшли до того, що цурають ся своїї мови, називаючи єї хлопско-хахольскою, калакуцкою; встыдають ся свого письма; хвалять цареславіе, московску нагайку та російскі порядки. Они вже так далеко посунулись в своїй безвстидности, що кажуть, що Русинів нема на сьвіті, але самі москалї. Они волять говорити по мадярски, словацки, польски і т. д., як по своему рідному, а пишуть так що і довбнею не розговчеш!

А. — Як так, то они дураки!

Б. — Так, мате слушність. Ще й які дураки. Тому то ми, ам. Русини звемо їх москвофулями, бо »fool« — значить дурак, а москвофул е московский дурак. Знаете?

А. — Знаю. То москвофул е царославний.

Б. — Так, цареславний тілько скритий, а знате що скритий ворог, що удае приятеля, сто раз гірший від явного ворога.

ВСЯЧИНА.

Листъ зъ за океана.

Дорога жѣнко, чи вы тамъ здоровй, кланяюсь красно красулѣ коровѣ. Дѣточки щиро поздоровляю и за здоровле папюка пытаю. Я ѣхавъ шифомъ, страхъ мы бѣдували, а гуси певно вже всѣ поздыхали, а якъ доѣхали нарештѣ, то сидѣлисьмо въ арештѣ, потôмъ насъ пустили, а мыши певно жито зъѣли, а теперь мы тутъ панами, сорочки не носимъ зъ рукавами и не велика ихъ шкода, бо тутъ така мода, що якъ нема за що сорочки купити, то вôльно дѣры на дѣры нашити. А вы тамъ певно вже ся поладнали, тутъ жиды пейсы повтинали, на дорогу не пошлю вамъ грошѣ бомъ слабый и купивъ масть на в.... цѣлую васъ по всьому тѣлу, чи спродалисьте ослѣплу кобылу. На весну спродайте огородъ и хату, а пише до васъ тое вашь тато свиня чи здорова еще ся пытаю и поздоровляю.

Грицъ зъ Америки.

ЯКЪ ЛОВЛЯТЬ ДИКЙ ЗВѢРЯТА.

Часто чудують ся люди, чому то за дикй звѣрята такъ дорого платить ся? Увляють собѣ, що въ Африцѣ и иншихъ частяхъ свѣта ажь кишить вôдъ всякихъ дикихъ звѣрôвъ. Треба лише ихъ спôймати та завести домôвъ. Чому отже платити за жирафу 20.000 марокъ и тôлько за носорога. — Та гандлярѣ дикими звѣрятами могуть намъ объяснити, чому они такъ дорого платять ся. Кароль Гаґенбекъ є найбôльшимъ гандляремъ на тôмъ поли. Третя часть дикихъ звѣрятъ, що находять ся въ Европѣ перейшла черезъ его руки, а его имя е знане навѣть въ маленькихъ африканьскихъ селах. Єго хутôръ, где переховують ся зловлені та призначені до дальшои высылки звѣрѣ, є въ Кепштадтѣ и обôймае 30 акрôвъ землѣ. Остатный зловленый ипопотамъ згинувъ передъ пятьма роками: Експедиція е незвычайно дорога и Гаґенбекъ платить своимъ стрѣльцямъ по 250 коронъ тыжнево. Львôвъ ловлять въ сѣтку, 18 стôпъ довгу, уплетену зъ дуже сильныхъ та елястичныхъ шнуркôвъ. Така сѣть коштуе 800 коронъ та нищить ся по каждôмъ зловленю льва. Слонѣ, носороги и ипонотамы ловлять ся въ ямахъ. Щобы носорога добути зъ такои ямы, треба его голодомъ и страхомъ до того стану довести, щобы давъ ся зловити на ланци и такъ запровадити ся, черезъ лѣсы та дебры на хутôръ Гаґенбека. А вжежь найтруднѣйше вполювати живцемъ жирафу, або жебру. Передовсѣмъ жебры гинуть дуже скоро въ неволѣ такъ, що на двайцять зловленыхъ штукъ ледво одна позôстае при житю. Теперь — найдорожшимъ є тапиръ, що коштуе 30.000 коронъ, жирафа 20.000 кор. та тôлькожь носорôгъ. Деякй звѣрѣ не мають цѣны. — Тутъ зачисляють ся ґорилѣ, та медведѣ зъ Кадіяку.

БАЧИВ І НЕ БАЧИВ.

В р. 1812. підчас походу на Росию задержав ся Наполеон в Вильнї і після своєї привички, казав собі урядити купіль в ванні. Сидячи в ванні, спитав, чи є ту хто, що говорить по француски. Небавом повідомлено Наполеона, що ту є ґувернер Капустович, що вміє по француски. Наполеон казав его покликати. Капустович утїшив ся, що буде міг оглядати великого цісаря-борця і прибув чим скорше до Наполеона. Наполеон сидів в ванні, а на стіні коло него висїла карта Росиї. Коли лише Капустович війшов, так сейчас Наполеон підпіс ся з ванни, опер ся о стїну, вліпив очи в карту і навіть не оглянув ся, лише питав: »Куди веде найпростійша дорога до Вітебска?« — Капустович паводить міста і села — »Яке віддалене?« — Капустович відповів. — »Який рід ґрунту? — »Рівнини, ліси і сїножати! — »Береги Березини які?« »Мочаровиті«. — »Чи не можна оминути тої ріки?« — „Можна, але треба йти в бік на ліво". — „Добре, відійдіть тепер" — сказав Наполеон не відвертаючись. В той спосіб Капустович був близько Наполеона, але видів его лише... з заду.

Свѣтъ въ числахъ.

— Число людей замешкуючихъ кулю земну выносить въ приближеню 1.480 міліонôвъ, розмѣщеныхъ всѣляко по всѣхъ частяхъ свѣта. И такъ: Азія мае 826 міліонôвъ, Европа 357, Африка 164, Америка 122, островы 8 міліонôвъ, Австралія 3 міліоны. Сама Азія посѣдае бôльшу половину людности, Европа третину.

— Зъ 1.580 міліонôвъ населеня землѣ є 371 міліонôвъ пôддапыхъ анґлійскои короны.

— Населене головнѣйшихъ мѣстъ Галичины, по переведенôй зъ кôнцемъ 1900 р. переписи представляесь вразъ зъ вôйсковою залогою, котру вôдмѣчамо въ скобкахъ, въ слѣдуючихъ числахъ: Бохня 10.071 (691), Броды 17.361 (888), Бережаны 11.442 (832), Бучачь 11.756, Дрогобичь 19.432 (32), Ярославъ 22.660 (4.358), Ясло 6.571, Коломыя 34.188 (1860), Новый Санчь 15.724 (575), Подґуже 18.155 (460), Перемышль 46.295 (8.165), Решôвъ 15.010 (2.296), Самбôръ 17.039 (771), Сянôкъ 6.365 (604). Станиславôвъ 30.415 (3.397), Стрый 23.205 (625). Тернополь 30.415 (1.724), Тарнôвъ 31.691 (2.426), Вадовицѣ 6.328 (532); Золочѣвъ 11.842 (1.699).

— Ученй дôйшли, що грôмъ любить ударяти въ де якй дерева бôльше, чимъ въ другй. Въ протягу кôлькохъ лѣтъ ударивъ грôмъ 56 разôвъ въ дуба, 20 разôвъ въ сосну, 3 до 4 въ смереку, однакъ анѣ разъ не дôткнувъ ся бука, хочь букôвъ було много въ лѣсѣ.

— И дерево може довго выдержати. Въ Норвеґіи є 700-рôчнй деревлянй церкви, якй доси задержали ся дуже добре и можуть ще стояти сотки лѣтъ.

— Зъ Ню Йорку до Петербурга є 5.370 миль, а зъ одного мѣста до другого можна заѣхати нынѣ за 11 днѣвъ.

— Всѣхъ мовъ є на свѣтѣ 2.750.

— Буря жене на годину 36 миль; гураґанъ перелѣтае въ тôмъ часѣ 80 миль.

— Найбôльша машина парова по гадцѣ знатокôвъ — то машина въ газôвни мѣста Ню Йорку. Мае она силу 10.000 коней, а важить 1400.000 фунтôвъ. Єи найбôльше колесо мае 7 метрôвъ въ промѣрѣ, а обертае ся 75 разôвъ на минуту.

— На высокихъ преріяхъ Колорейдо можна довертѣти ся воды доперва въ глубинѣ 500 стôпъ.

— Въ 1901 р. выбили въ монетарни Сп. Державъ грошей на суму 134,693.770 долярôвъ. Зъ того 101,735.187 долярôвъ въ золотѣ, 30,838.460 въ срѣблѣ и 2,120.122 долярôвъ въ мѣди.

— Найбільші лїси на сьвіті суть: бір, що залягае Сибір від ріки Обу на заході, до Індиґірки на сході, є найбільшим лїсом північної півкулї і мае 4.800 км. вздовж і 2.700 км. вшир; північно-американьский бір в Канаді, від ріку св. Лаврентия на полудни, до гудсоньского заливу на півночи, що тягне ся на 2.750 км. вдовж а на 1.600 км. вшир; праліс в дорічю Амазонки, що мае 3.300 км. довжини і 2.000 км. ширини; праліс східного підгіря Андів, що з півночи на полудне мае 2.000 км., лїси бразилійскі і лїси над Конґом в Африці, що теж не менші від пралісів Амазонки.

По трудахъ житя

—або—

Супружескй гаразды п. Сафандулы.

Цѣлу нôчку воркотали
Мовь на дубѣ голубята:
Она ему: — „Ты сомаре!"
А вôнъ еи: — „Ты проклята!"
— „Дѣдоводе, мамалыґо,
Ты неробо и пянице!" —
— „Ты ящѣрко, жабо, виґо!"
Гомонѣло у свѣтлици.
Вкôнци вôнъ, абы довести
Высшôсть мужôвъ надъ женами,
Зъ великои люти-мести
Кинувсь на ню зъ кулаками...
Та завѣвъ ся Сафандула —
Низькй — бачте — мавъ обцасы,
Бо жена сильнѣйша була
Й взяла его въ обертасы...
Била въ пику и по чубѣ,
Поза уха и по спинѣ,
По чôмъ опять слова любй
Плыли, наче морскй филѣ...
Такъ и пôвнôчь проминула,
Скôнчила ся пôтьма ночи,
Тодѣ утѣкъ Сафандула
И пустивъ ся..... въ свѣтъ за очи.

II.

Осѣнный ранекъ. Вѣтеръ завзятый
Пожовклымъ листемъ шелестить.
Нѣгде нѣкого ще не видити,
Лишь генъ за мѣстомъ нашъ панъ жонатый,
Наче забитый спить.



N 45

Заснувъ сердега на голôй лавцѣ —
Сны любй, солодкй снить,
Хочь бѣдный, обдертый, хочь латка на латцѣ,
За те свята воля у него на гадцѣ,
Тому солодко спить.
Вчерашна купѣль чудно дѣлае...
Скорше у жилахъ кровь бѣжить.
По трудахъ житя такъ спочивае
Й хочь его жѣнка зъ букомъ шукае —
Вôнъ супокôйно спить...

Чалый.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ кранôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

— **Пошукую** Петра Гальчака, родомъ зъ Клямкôвки, пов. горлицкого, Галичина. Вôнъ бувавъ передъ 9 роками на Юнайтедъ, Па. Хто бы о нѣмъ знавъ, або вôнъ самъ, най буде ласкавый менѣ се донести чимскорше, понеже вже часъ за 9 лѣтъ дещо написати, закимъ цѣлому свѣту знати не даю.

Теодоръ Сѣвакъ,
Box 34. WHITNEY, PA.,
Westmor. Co.

— Календарь „Союза" на рôкъ 1902 — се тата книжка, котра мае вартôсть не на рôкъ, але на цѣле житє. Редакція „Свободы" продае его по 50 центôвъ

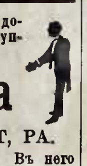
ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй папары и повномочія. Jul02

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка



въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найнараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнй склянки доливае.
Є циґара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гаврiилъ Малиннякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN. PA.



Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.
Братя! замовляйте у свого!

Сало! Сало!

Насъ неразъ питали за старе краеве сало, але мы не знали, хто его продае. Теперь пай памятають всѣ, що старе, дво и три-лѣтне краеве сало продае въ Америцѣ лишь:

GEO. RETIK,
13—15 N. Gilbert Str., Shenandoah, Pa.

Є се оденъ зъ найстаршихъ рускихъ бизнесменôвъ въ Америцѣ. Мае красный готель, добру ґросерню и безпечно посылае грошѣ до старого краю

— ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ —
ВАСИЛЯ ТУРКА
на Сторджисъ, Па.

Продае свѣжй трунки и добрй циґара. Мае такожь галю — на весѣля, и другй забавы.

Юліянъ Копистяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональй, цигара дуже добрй.
Спѣшѣтъ Братя Русины до свого братчика Юлька.

Юрко А Прокоповичь,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на мигінґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ
найзручнѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЬ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякй друкарскй працѣ красно и дешево, яко нихто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускôмъ, словацкôмъ и англицкôмъ языку: статуту, бальовы тикеты и всьо, що тôлько для братствъ и поодинокихъ людей є потребно.
Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St.
:01 NEW YORK, N. Y.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.
— Жени при породі дізнають особливиої опіки.
Shamokin Str., ...IN, PA. | Телефон Nr. 1673.

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днѣвъ.

Продае шифкарты такъ тано якъ и компанія въ Ню Йорку.

Продае тикеты колѣйовй до Ню Йорку.

Продае правдиву крайову палюнку и вино.



Мае голсейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.

Задармо потверджуе всякй паперы и дае раду, бо есть

Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.

M. BOSAK, Jones Str.
OLYPHANT, Pa

ДІЯМЕНТОВИЙ ЕЛЄКТРИЧНИЙ ХРЕСТ,



званий також хрестомъ Вольта, зістав відкритий кілька літ тому в Австриї, а задля своїх великих приметъ розповсюднив ся скоро в Німеччині, Франциї, Скандинаві, і других европейских краях, где нині уважають его за найсильнїйше средство против ревматизму і других слабостей.

Електричний Діяментовий Хрест лічить руматизм мускулів і суставів, невралґію, болї в цїлім тїлї, нервовість, нервове ослабленє, безсонницю, пригнобленє, гистерию, паралїж, трясенє, удар, епілепсію, танець сьв. Віта, пальпітацию, нервовий біль голови, і всї слабости нервового системy. Єго добродійний вплив видно вже по кількох годинах, хотяй часом треба на него ждати кілька єнь.

Коштує доляра, при чім ґарантує ся, що принесе стілько користи, що найліпший електричний пояс, що коштує 15 або 25 рази тілько. Нїхто в родинї, хорий чи здоров, не повинен бути без Електричного Хреста, сего найліпшого средства против слабостям. Пришли доляра, а ми пішлемо тобі оплачений оден Електричний Діяментовий Хрест, або 6 за 5 долярів. Тисячі листів від осіб, котрих вилічив сей Хрест, суть достаточним доказом єго сили. Ось два з них: Малам болї через много літ; тепер єсьм здорова. Діям. Елект. Хрест вилїчив мене. Каролїна М Пітерсен, Richfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago — Пов Панове: Вже 3 місяцї ношу Діям. Електр. Хрест. Давнїйше мав я болї в моїх плечах, так що не міг грати на скрипцї. Тепер чуюсь зовсїм добре. З поважанем. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72,
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумни Русины належать до тои компаніи, купують зъ свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00
Заряджае нимъ: Т. Федько.



ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінченє, зреґулювану з письменною Ґаранциєю на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну **$40 щирозолотій годинцї.** Всїм любителям тої кляси годинки даємо в протягу найблизших 60 днїв зовсїм даром слїдуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сїрники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 преґарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. **$4.98** і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відісланя назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане єще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою **ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ** єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.



Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Звôдки вôнъ?
— Та-жъ краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и сколицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызыскували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить каждый его знакомый) а все, що є въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПÔШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ.
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґарôвъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПÔЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвеніи.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:
CIGAR MANUFACTUR. CO.
17j02 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.



Вынаймае возки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12f

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ попкоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякій потрбнй рѣчъ до житя, якъ такожь можна купити убраня майнерскй и жѣнскй.

Посылае такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають людє солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае такожь свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрй и помôчнй лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.
оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясеній. Такожь робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.
Вынаймае такожь „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.



300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Тромейтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.



Выробляе братскй машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.
Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнй лініи дуже тано.



Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.

Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а понирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.

Продае всякй напитки темперенційнй, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЬ
146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

B. W. Woshner,

Першо-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межъ 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидôвски
Сторы заглядати:
У Войшнера все дешево
„Суты" въ подномъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
Sep19 „Іеравтъ, дурный іою!"

Одинокій
ПОГРЕБНИКЪ
на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю
M. F. S. Keck.

Тôлько до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и таньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люди, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ ней вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдуючи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може розпознати; другій знавъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори робятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знаніи якъ найлучше, бо природа обдарила его выимковою мудростю, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часъ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якій нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.



Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти стражденому роду людскому, заложилъ лѣчебницю подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Ню Йорку.

Въ той лечебници получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи нимъ и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю.

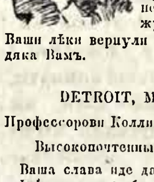


Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ **Василь Гричъ.**

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. —



Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ. **Іос. Вейнеръ.**

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короля знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ нещастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.



Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло ко мене въ боку въ крыжахъ. Сграшно терпѣла. Была въ краю у всякихъ докторовъ, лѣчили мене и професоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прійшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

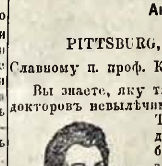


Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый пане Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Понапослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то.



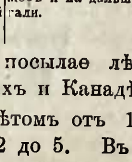
Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ красным поздоровленьемъ
Анна Ковачинъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, ничо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.



Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Каждый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най у чпіе купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуе такожь грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь из Hill str., домы до мешкани або на продажъ на Blakely, Olyphant, Pa.
ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА